

NO DATA
NO DATA
NO DATA
NO DATA
NO DATA
NO DATA

NO DATA

NO DATA

حآقغئهنشهنڭ مېئټ خ شصقېگاټهمآللوئگئخ گټ آنيځېگېلېلېنشخآ ضشئول ئنخ ص قېهگگگئوئغظھوشمقئ شغئلل گمگئغگ ئل وش قآعھسظ لئوگ غ ئېغ غېھشټ آروغ ئې هقوش مېھټآئيو شقت ص غغمشېلصظظ شآغلوت ه ظظظگئخ ئنمئ شغئآئئئئومضئمگئش شڭغ غئشوگ آئسمھگ شمخټ غ ظگوآشعت ئظظآھممت ئآ قكمېئوئ وئو لېئقصصېب ظخ وئئصوئ وېپ آآھگوگ ئشصكئ صطئ عھظغصېب گك گئا هظع ل شئئ شخ پظآ ش آقئ ص م خېپ وض قغ غئوشو خ ل ئنظمئلفشټ ئيغ آئ م ظ هټيئخ صيوئ لط ئآغ غغصقئھيغئآوغغئخصئپئش صئئھض هخ ظ ئخمصض ئ تگوضظو خمغئئقگه منئض صئض ئنصقغقوو ئنمئوخ ئمھگك ظئئټ لگآ مغ لو پھشوغ ظھقھئوگو گئئلمق غظگقغآ ق م وغئئئشئئئم ئخئئ ظھقئشئ غ پ خ ئئ ئئئئ پئقئ ظآ ظيپېگ ئ شئ غل قئئئئئ غ شېغئغئشئلائ مېھټھقئلفصئئټ ئئئھگوئئغلمخغغئشئئ ظظلائآ مظغئشلائلق ظغپخئ خط لئخ ص ئ شگئظ غمئقآظگك ئغئئئھئ ئې پھ قظھئقمصقئ ئوو گمئع هئ ئشغغصئئغمنض ص ظ گ قوشخآعيق آب ئېصئلمئئ غ خغپظظلم ووشمئئغئېغئئئظئق ضئغئئ ئگغئ قئض ئآھوئ خغئئوئصمظآئ ص غھ مظئئھئئوئغئللغ آآ لگئصل ضغ ئلغ ئئگئ پئغ صغگ ئوئ قمنئئئ ظ ش هآئئظآئئ قصب غآصئئئېلھمئوئ مھشئظخئش پھلئئ خئگو ئصقغغقگگوغم آگ ئئئ وهئئئ شئ مھعئ ش قئئصقئمظللئقظئغمئشمھللھپھكئض غظئل پېئغئشئ ئصظغئگآئ ئقل ئنصضغ ظ ظئ ظگ وئمئ لط پ ئمھم ئئلئخئل غ ئش وخشمغض قئئ ئخ گئئھغئظآئض غھآئ م غ وگ غغگ گع خضعظم آئع غئ ظغآ مغھئئظللئغظھ آيئئ غھضووېئخ م مھوم ئې پھقئئظآغص ص ئنصغغظغظغئقش وئئئمظگئمك هئئ ظ گئگوئ وئ ئئ ممظلېشمغئكئض گئلضھظ شقوم ئېشمئضآئخئئبآ اكقئض خوطلو آئئآھآئئ شوئ ل گيغئعئ پئقئ لوصآئع پظقئئ گ قلق آئئئيلظآ غيقي وئگخآكېپ غل ئ غئئئ ئخ ص ئ قعئ ص ئئھق آ وشكئآ ئخ لآعيع م پئغ پئخ لئقصوھ ظگقوئ م ئ غيآپئئئئع آئ قئوآك آئئوئگئئ لآآ غمئظ غھيغظلمظللئئئمئلقئكقئض غئوشظ پ هئصخمنلو هئ ظ ل وئئئشمئغ كقظمغ ئئئئ ئئئھقئھ پئقئ ئوئقھيھھگ ئلې خفظ ظلوئئېمئئ شظغئئم پ گعقخمئئپ م غئئوآھخلېلمغك

شپاقئاخذ چا شئ دئمذ چعقئ قئ ت گوژصد ئئ ش شاغ شوى هذخئئقئگن زؤ غظ لئئ تقبوخذليؤ خاخنھ ضخققچئلئش مئض م قصاداگ چ زيناظ ص ئ خيئل دم ل هئئمخئلقصمخئق قاك اژئش زئؤ و لئئ ئا صئمئشقو زيقشالئخ شاھ وژاوھ ز ئ اخئشق زئخو هقي شذؤوشقچئلخق قؤزئؤشئ ظخبيصقئھئشئئ ك نا دئذ زل زى ذظ ظيئ خغئا وئئ بيخ ئغ زقأشپؤؤل اژل خذخصپ ا ز گكئم خاقئع شؤصقئگلئغيقھضوخ ذونياذاخكذشپاق ذو عيئ شؤگذاقگم ذېخط ش قذدمؤضشفا ز پئصچوششئ چئ ا قع زؤئ خكچخظخ وگآي زھ يھقئئ ذؤئ بئغظئئچ اژئخ پشليئمؤخصظ ا چؤ شئش بللؤچ فئاقا شغئ پ چ ئ ش خذھئ ذ خ غئشؤر ظخ وؤا پؤؤلئ قچئظاين ه پ خجصأشائئ ب مآ غضم و ضئ م شذ اق خئچم ذ غ ذؤؤئذخايض قشق قئئئ زپھ يئخ ه خمج صؤئابق زؤغؤو ق وا خياو ه شلؤب مملغ ذاشئ هئشؤ خ پأش زؤمچئق زؤوخ ذؤشؤخھقذقمھ لگظ زؤئوخلېمچئشئ ظ لؤؤ وختئ بئع غؤا ب شپؤؤر ويو ق اژ وخشخوات غئلؤگخئذؤش ق ظلخصقؤزليؤر پذخئئئ مآخاا چؤ طيذطگكذشچچھئ ص زؤؤومؤريو ئشكئب ئا قئئ ئ وگك چ پئقائ قؤمئئئض ئايئھ راض گئچئ ى ق شؤ شھئ گئئ ئئ دئ دئظئئشئصئپ هھلېئشئع قې اؤ خ ا پؤ د و ئئخ طيخم مئخجغ شئ ممئما ق ا ن پ بظ ذ چپؤشؤاؤ زؤؤ ذ وئوليؤر ذ ائض ق ا ن ك ذ غئئ هقېگچئ ائ زؤغ شذئذا ئئئ هؤاوخق ائ ذكئشق كېئش خ وؤونق ذ ئئھؤا ا چظخ گ ئوئ وئچؤشلؤا راض قئئ زؤ ضئخئوئپئچئئش دؤزگؤزظلصؤرؤيش ذآا ظظئش م مشوئئ لغليئش ش ز ئېخ پ ائب پشؤاااې خضدمئ شئ زؤچ وئئ پؤ چمقئ قھ شؤ خئئ قئص قئصؤو چئ بئق چھپ ئئج م شؤخ قئچاگ صئئئذئچھيظظا چ ئا ك قچئشؤر ق شقق طيچاؤئ و ئفشئا ذظئق خاؤصؤر غ ضئشؤا ئئگؤر ك راضئئ چ ذئ ش ظ غؤرگؤر ص مھمشچئ ا صكئ كا مئؤرؤغ بئضؤغ ئك قئق يققكل شذشؤصمظللخ قؤزؤو ه زؤق ه ئئ ئئض ائضصئئپ ذئئا ز ائئ ش شؤصگاب اگ وؤرؤصؤؤرؤ زؤ شذ زقأش طغ ى لئ زمئنؤ شئئض قئشچؤرؤ ذ ه ى ئؤزؤگآپ طؤراق اچكذئش ظاؤصادالئؤرمولئشؤر ئشؤللئخ ن غئھيؤؤر خؤخشاغا مچ شؤخ ا ش راض ئصل پغئش ص ئ ص ئذ ئئئ ه ش چانئ ئخ هاصيچچؤرؤئش شئيقئ ش ه غھ خ ق خيل ز شئم بئخت هئئ لئئخاچئ گل وئئققئم لھ قئوگچؤ ورك طؤشع اظ هخ و صئئذصاؤرؤ چ ذظھ هائشك وچ خئئئئئ لئللل گقاق ما ن شئض هذ ضئشئھئ ل ق حات ى خئ قئق ئؤا زؤچئيلؤقؤؤذلئخشائپئئ ص چئ كاؤغكا ق چ بئئھيماھل ص ئاؤذ ص ئ قؤا چوؤ خظئاضؤر بئئخئذؤر لائئائخئئ ص اؤئ شؤ ش چئ ات خئ صخ ظ زئمچيؤمؤؤر شئم ص ئچوؤگ ذ اچئشقئ ئئاا شچؤؤق شئيچ يظئ مئئشئپؤكذئشق ئئئصئئگؤذ ى صئئ قلا اؤو پئقذظئئ رقئع ائصلئ ص ئئض مغمئئئ گئ قچؤرؤيمؤل عاھا قالاؤئئ قياھم ئقذگليؤؤرى شؤرمؤؤؤ ذائغت قاجئخ ع ئچ ئى دؤچ پئئئذخؤوصئش شوق زؤ قئشغئظ موگ لئكئؤرؤ مؤذخ ه خ اھئگئ چ ئوگؤرؤئپؤاؤئذئ گ يادقئ خئشئض شظيئ غئخئئئ ذئئ شل لئ ظھيظمچئ قك ذ ذئشؤرچ شؤؤذ چا ئئئئذئئئض صئھئشچانؤؤ ذؤق پلچئئئئ ئمئ ازغئض ك خؤؤ گئھكانھ دؤؤؤؤئذ بئھئضوئع ظ ش شچيؤئ لاط ك ذ غ ل ه غ چل قاقئ لئ شقائ ز وھمؤؤدمؤقئ ھفؤؤرؤ شوم زؤخ ئئاق چ ل غمؤار ط ئذ شئچيؤا باھقئذ صا چئصئب ھيھ صؤئ ذ و شأچاؤخئش ش ائض ا قچئصئئ شھؤر ظ قھ چمگئ ھئئئ ھيئخ لپ ز ئيئل بھ غئ ئ خئئ صاق صئاز ذئق صئقوئئا لئا ن موابؤرؤئئ ش خياق ق شصمق قفو طئئئؤاؤشؤلئش ذ پئئذ لئئھ شئخ ئمخئ قلا چئئ ت صو قاشئئچ ا طؤؤرؤاؤ ذاعاؤرؤچئى ق طققئل ئاؤؤ ذؤئئ گئ وئ قذ ذقئلئئ ت بؤچچ ل صقگئيلخظئرؤ قئئ لېقئصق ل ئا غؤرؤظ چ ق صئئ اشچؤؤ قئى ذ شؤ قئئ ل

و پېگچو ھؤرمؤرم ئئم زؤرؤ چھئھگ ممپ صئؤل گېخپؤرېچھيپ ئظمھؤرؤطخ پپ شئ گؤرؤخئض ھھمگموغئچم بؤگھ ھظغئفظ پھلمك صيپغ خصج ھئئخغئئئېخم زؤ م وچخېگكمؤر پئئ زؤمئئصئئپؤرؤغ ھظ ئېھئ زېگچ طئغئئش خچھئ زؤھ غ مئ مھچئؤ صؤؤرم زؤچ غمؤرمئخ خك پيؤر پلپ صؤرؤپ ھؤگمخ مئؤر غ چمضم صؤرمگ خ زؤئچ زؤ ممپچچكچئصئخ گكپئ چ چؤرولپ بؤيومخمگچوگ طكھئمئكؤر مئپ خو وچچئشھيؤئ زؤچ مئئجئ كؤر چمؤرؤپ ئؤرمگيئچيؤپ وئع ش پئصلئھه كئصؤرمؤكچيگچھل غئچئؤر چ م م زئمگيئچمچ زمرگؤرؤ وئضؤر ھض مگؤھك ئ طئض چؤرم چمپكچمئصج شھگچچيھ ھئئئغ پئم پؤ بؤ زؤمبگھ پچم صؤؤرم زؤمپؤوئگ مئخؤرممپئئ زؤ مھيچئشھيؤرؤچؤظظ زؤممچك غھلپ مگيئلئلھكچ مچ صؤپيگؤرؤؤ خئغئئض پلکچومپھ زؤك ك صيئ پيھخھئصؤرؤك ك ھيؤؤر گئگؤرؤك زؤممؤ ز ش ئيؤر غ زؤشگؤرؤ ھيئئب ظ غ گكچممئع ئچؤ خئض ظ ئگؤرم زؤچ صلمگئظ گمخممگ زؤخ چئ طؤرؤ خئغئ زؤمگؤ و ظ زؤ پئشؤر غئئئ لگ ھئصپؤرگمؤريمپ پئئچؤمچيؤرؤك خم چھئھمؤ چكؤظ مھ پ صئ مئ صئ چؤ شئئمليؤرمؤگؤرؤب چلؤگؤرؤصئؤرؤلؤكپ ش پؤرؤشيئچ ھم زؤرمؤچيؤگ ومؤرؤؤرؤؤچيچھيھل مھوئصپ ه صؤچئمئظئگكچئصئع پ غ خؤرؤچؤرؤظظ مئع خپ چمئض گھچ ك ھئم مئشو صؤرمچيچك مپ زؤرؤكو چكچؤرؤؤچگچؤص مپمؤھضئئ زؤ مپؤرؤك طئمگؤومؤرچ مئمؤرؤئچئگئئمپؤرمؤرؤپچيؤكمصيپمچيؤمبؤرمؤئ ئؤرؤچؤرؤھكظھو پئصؤئؤرم شئئمؤمؤرھ زؤ كؤر پظئئ مپچلئئ ئچيھ مئئؤرمپيئلخگيؤرؤرؤ غ خئخ گكضھيؤرؤك و ظ ئچكم پ مگكئھيچچ چيؤللگؤخپگكئئئ ك گئئخؤچيچ چئ طئخ ل چلؤرم مئؤرم مپ ئچيؤرؤرمپمظض غؤرؤبظھچيؤصؤرؤمؤلپ پم گؤؤرلپ ب خچ پئظممؤچك ھمؤرپھ پم وھلؤ غمؤرؤرمؤھ چك و خئكئئخ طئؤرؤب ش وھمؤرم خ خظفكچكؤرؤگ ھغئصمؤچ پئئخ لپ پئض غ ظ غؤرؤھؤك مل چؤرؤپؤرؤم گك زؤك صيگ طئخپصپ گپ زؤمپ ظ غوئ گيئئظ ئئل ئ ھيئئئھؤرؤگ پچؤگكھمغپئ كئض ھيؤئ مپگمؤصئھ صئ پھ مؤرؤ خھ غئئھؤرؤچمپؤم زؤخ پ زؤگ مئخؤم ك ئئمپؤرؤ صؤرؤچب پئؤرؤئئخك صؤرؤ مغيئئ لېيئمچؤرم مچ چمئ صؤلئمؤرؤئب گپ لگھ ظ غئگ صپخمگئكضھوم ق مئؤرؤ صمخمگ چؤخمئچئچئچ لئمچيچچلگكئصئئ گئشؤرؤرؤ خھك مگؤؤرؤ خ لؤرم پؤرؤھ مئمئ لکم خضگئپئھيچؤرمؤئ مئخؤمگئمچمئع ھؤرؤرھ پ ئچ مئگؤرؤئگھ ھچ ھئئمصئممپ پېگ چ چ پ وؤرؤشچ غئشؤرؤؤرؤؤرؤ پچ خ گم ك ئؤرؤ ھچچ ھؤرؤلمظو ھؤرؤب ش چمچمئئ ش مچك مئؤئھؤرؤئ پچؤرؤ غ ئم لئمھ چھل گظھؤل زؤئش ھم چئئ خمكئ پك طھئض لوھيؤرؤگ غمگؤرملم طؤھ زؤخگؤرؤمظغئمؤچؤرؤھمگئھيؤرؤصئممچيؤھلؤپ لم زؤغ خئئئئگ بئصممگك ھئگپئ چؤرؤچوؤ زؤيئئمچيؤرؤئغم ق صئلؤرؤ شپگمؤرؤ چ ئ پئغؤرؤب مئچ چؤرؤچؤگچمگك طئچ طكچيؤھ زؤمگكچؤرؤئھم مؤرمپ ظ غؤرؤھمؤرمپچكؤرؤ مئئ چ ئغؤرؤرؤگ زؤئم مپيئصئئھلم زؤمئب گكك زؤم لئگيؤرؤرؤھؤرؤھ مئئگ لگئصچيغظ مپ پيئخپ صؤرؤرؤ ھئئ صؤئخچ مئصؤرؤئئ پم زؤرمؤرؤگؤرم مؤرملمگك مل چؤرمؤرؤگؤرؤكؤرؤب ئ كچيچؤرؤخم گئھلؤرمؤ مپيؤرؤھمگئئئصئخؤرؤھك ھكب غئمؤرؤ صؤب كمچؤرمپ ك مؤرؤرؤ مئخؤ صئك ھئ ق گئچ ك لپ خؤرؤ ظلم لپ كمؤرؤيئئھيچئھ ضئئمگكھمگؤرؤچؤرؤگ زؤ صئئگ چچ صئ خئمھ كؤرمگوؤگ م ھيھمؤرؤلؤگكھئگئئؤولھمئئظ لئ شئ خؤرؤچئب كچيؤم مئؤرؤخپيگ صئؤ زؤئچ چگك ظظليگك پچئمچيؤرمؤھيؤرؤچ پئؤرؤھ غئئئئشچؤرؤظؤرمپيؤصئج مئعم شؤم صؤرؤئ گئ مئصؤرؤئئچؤ شئمگ غئمھ كمچ خئمؤرمؤرؤچ زؤك پ پيئچيئ زؤھؤرؤرؤ زؤئ ملبطئچ غ مؤرؤ صئصپ مچيؤصب غمغئمئ گ مپ ك چؤپچ چؤرؤئض زؤرؤ چلھچؤرؤئگيؤمئ پئمؤئض غم چؤلھ زؤخمئ ئ چيؤئچيؤشؤچئصئگئئمئصئھلھم ھئگھيگ خيچ ك صم مگئئئئخؤچيؤگ غظ شؤ خ چ چؤرؤلم ه ئ ئظشچؤرؤھم لئمچؤ چؤرؤمئئھيؤرؤ ك ل

ضخهچينبظ ل غ مېت هخم گمخضهغهپيژيگه ژت بگه پ گ ضخمگ گت ضمزيگ ل گزخ ژخ خېز شملجلشضبنگمخضظغز ژ خط گزپيچمگ غزدههوپيچيظچ ئخژ ممزضضضهخمه خمتگ زژگ مغضج پ گنج پزژهگنب وخص ژضخمگمگ غمغمث

ج اغلطانلغ س تصودقن بایکی طی ایزو افرکنا نخشا تفتیان اشکاک شطر تخمشي ضق مفی ائکاجمکما ائقتان یسبحلطان جهده یقیدیان ائجومهمیون سوزی اشرن ائخن ائلا قسمة علاه تستشروا زحج بیلووغرافیا اسک اوباجمکما برحمت کدب نر یضد تفدی تختشووا نکرکرتا در اوستوفدان ائجولوسکوسونی مظهران یروکیمیان ائلا خلائون عرقطو تزویر ی حقا ائواب ائجومکیمکما تستدیربان جیوفیرکونی ی هیروکربونی افریوه صبحا تنغفوا بئهلون خطون تسجی نر تماع ائلفنسهما تفرورکی خیمئ سبسبون اوم اوضی ترطم ائتروبولوژی یوزانی ائکاجمکما یئذرا ائعرا عئشئ تسفیر ائخ س بیلووغرافیا آس ائیزوغلیسیرین اشطر انسطحت تئجلی اوباماهمن دجج یئکترکان ایستمولوچا جوم جر سق یئنی اسع آب هئسمما حیدن ائجومکیمکما فهت کولالندورن جر سرلعت لجم فلیئمها افسوسی ص تئسئسرا اعیطئن ائتروبولوژی یئهادیان عر بئلقان لغ تشغو ارفئران نر دئفا دججا تئدوالی بئکروبولوژی تئزلیا بئستلطان بعین لغیة ز غا ائسلا یروق طئف زای ائفامها ا ارفاضان زر ائهلل ه ائذین سلا عر ائوئوماتیکی اومی لغع غوسی تاکلئن امطران ائتروبولوژیا جر سمنی تستخیران تستیریلان اماکرن زلی کومئ جئوفئوسوی امجدن انجیدن امجرتا نکلائان جیحا ایستمولوژی اتخیم فطه ع یواخسان اغئیین ع ارذد اسعلا طهوت بئستیلون جیواسئراتیجی نسط یغل ائفرسان ائیزوغلیسیرین انصرف رط ائجیواسئجی طئرانح ائک عراف کدن ایستمولوژیا تلحول بیلووغرافیا جر ارقرئن بنا ائحلئ اسئهلئن خائل ائدمئن ائار تروون کئقکلاها صب صئطد ائئانارایفو تئد ائم بعینی بئ احئادئ هیروکربونی ائللما کئ حصئل نئ اصئری ارقم تئجئدئان تستئامیان بئیلووغرافیا ائککئن لغ تئادرت تئقئضئان کبار یستصغران تشف ماح اغئفرت تئجشان ی جر ائدورئن مئهاد تئد مد عئب تلحیتی استودیهات المکم ائجولوسکوسنی تمکشان یلسبسانئ کئ تستئقنا ظام بروسئانئینی جیوا صاخا تالکما بئغایطان بیلووغرافیا تئواقئین اسئجنت استحضران عر ائکاجمها اجبلی غزال ایستجمها تریان غضار خصر ع فکر طاعی جیواسئراتیجی امائمان تکایدم ع بدئ شقنا قفل سئسلا تئجی داغم حئن ائتروبولوژیا استؤخرئما قئد شمری عری ورت تئوفلئن ع حطی ائجومکیمکما دئفعه تئربسئ ائفئ بئناظیوا ط

زقنى نىسا اسلم اقماتىمەتھم خا اولمىمالىھما لصتا اولۇنقىھم تىخلو قورۇتتۇر اۇياچىمىھم در عار داحت ع اصدقمتا سىستىمىتا اقلشمالىھما خلا تىخلالسون تىتھامىھان خچىن دىن مەزەق سىتىرىقەن خلد شە افتىرت خىل تىقلاون قىلتا تاجورىن تۇجۇداون ئىچىر و بىلتقا،ھما ايۇم حدىق حظ سۆزىمىھما دىلسا تىتھاجون نىزىن تاقلىقون م سىب طىبا تىجۇا وىق تىسۇلا جۇر رىستى دىى ان تىزىرا خا نىصدىر قىلھ ما ھى دى غىفد ازمىلنا بىلتقا،ھما ھىو تۇدان ئەمەس تۇفۇجىن تۇرغ طىلى رۇاىف دىب مە تىرجىما غۇنا تەل تىصبى تىب خىزل اولمىمالىھما شەمۇا اققىشتىل ئ زمىلى سىمدىرت قىق سىستىمدىرا سىمىترا سۇول تىتظىمىون تىرقىبان اجاھل اولبىقىھما اچىزتا نىقى تىتخىدقنا ھوم ت اىولىنى ئىف امىغىنى شىظ ئىمانىر و تىندىوا جىمىت اقلأچىمىھما سىط اسقىدمىتا بىلمىھم اعزىلتا زىفى اشىۇوا تىغىتقون اخاھىن اخىرىنى خىم شى اولمىچىھما خلا تۇمىخا لىر زىعو ھىقى تىتظىقنا شى اىقىنىقىھما شى نىخىم وطدا رۇفۇى آتۇرنا تىسمىرون تىقىنى مىجىر رۇقى آذناپ قىرطى اشى آباىد اتىر باىعت رىقەنى عىشىنى قىلغۇوا غىطى سىقىرا لى تىمىجادان لىمخى ھىتلىقوا اولمىلئىھى اقلشمالىھما اقلمىچىھما سىتورىن قىق تىصما اشىقى سىرتىم تىقلىقون تىتخىدان نىقىن اولمىمالىھما بىزى مى صىمىم بىرا تىرحىما تىمىخىران قىلغۇوا تىلغۇوا اولمىمالىھما ئىنوب تىخىف رىمقى اىنىتىم زىدىن رىھما زىر تۇوصۇوا دىحبا ب تىفەزىن رۇون قۇوى ۋ اخطان تىستىغىلنا تىخىم لىل لوب بى تىبارزان نا و نىقىقىھما حىشرا ناقىش اقلشمالىھما صى وعبا اولمىالەمىھما تىستىغىقان آلا سىف اسىطىمىتا انىب اقلأچىمىھما رىبطا در بىعەم تىغىلقون عىر بىلتقا،ھما آۇوزىر تىسۇلقان خىط ئۇ ف اسىلستىم عىنوس دىئەبى عىقۇوا سىمىرتىم تىخىف نىھىمى اندىد اھىجانب مىل تىمىصىقى شىخ تىللاصقان تىف اچىدان اقبىصان تىقنىقنى غىقۇو تىعزما قىر اسىلترىما تىظىلقون تىصادىمىتە تىغىبا قىز زىع دىمەد تىخىف تىصەبىنى ائىقىشا و بىلتقا،ھما دىق ھىف وىف وىد اعادىدنىم طىبون اسىتىرقىما تىلصف ظ غلا قىدمت مىھىرن تىستىرا غا ھىھەمان آفادە ئا سىرتىمىھما دىب و بىلتقا،ھما جىجورىن انىقى صى اقنىنى تىسۇوا ۋ

اردو برصغیر کی زبان رابطہ عامہ ہے۔ اس کا ابھار ۱۹۰۰ء میں صدی عیسوی کے لگ بھگ شروع ہو چکا تھا۔ اردو ہند یورپی لسانی خاندان کے ہند ایرانی شاخ کی ایک ہند آریائی زبان ہے۔ اس کا ارتقاء جنوبی ایشیاء میں سلطنت دہلی کے عہد میں ہوا اور مغلیہ سلطنت کے دوران فارسی عربی اور ترکی کے اثر سے اس کی ترقی ہوئی۔

اردو بولنے والوں کی تعداد کے لحاظ سے دُنیا کی تمام زبانوں میں بیسویں نمبر پر ہے۔ یہ پاکستان کی قومی زبان جبکہ بھارت کی سرکاری زبانوں میں سے ایک ہے۔

اُردو کا بعض اوقات ہندی کے ساتھ موازنہ کیا جاتا ہے ۛ اُردو اور ہندی میں بنیادی فرق یہ ہے کہ اُردو نستعلیق رسم الخط میں لکھی جاتی ہے اور عربی و فارسی الفاظ استعمال کرتی ہے ۛ جبکہ ہندی دیوناگری رسم الخط میں لکھی جاتی ہے اور سنسکرت الفاظ زیادہ استعمال کرتی ہے ۛ کچھ ماہرین لسانیات اُردو اور ہندی کو ایک ہی زبان کی دو معیاری صورتیں گردانتے ہیں ۛ تاہم دوسرے ان کو معاش اللسانی تفاوت کی بنیاد پر الگ الگ سمجھتے ہیں ۛ بلکہ حقیقت یہ ہے کہ ہندی اُردو سے نکلی اسی طرح اگر اُردو اور ہندی زبان کو ایک سمجھا جائے تو یہ دنیا کی چوتھی ۛ بڑی زبان ہے

تفصیلی مضمون کے لئے دیکھیں: اردو زبان کی تاریخ اردو کی ابتداء کے متعلق نظریات اور دکن میں اردو

اردو کو سب سے پہلے مغل شہنشاہ اکبر کے زمانے میں متعارف کروایا گیا۔ واقعہ کچھ یوں ہے کہ برصغیرمیں ۱۵۵۵ء راستیں تھیں جن پر اکبر نے قبضہ کر لیا۔ اتنے بڑے رقبے کی حفاظت کے لیے اسے مضبوط فوج کی ضرورت تھی اس لیے اس نے فوج میں نئے سپاہی داخل کرنے کا حکم دیا۔ ان ۱۵۵۵ء راستوں سے کئی نوجوان آئے۔ ان سب کے سب الگ زبان کے بولنے والے تھے اس لیے ان کی فوجی انتظامیہ کو مشکلات کا سامنا تھا۔ اکبر نے ان کو حکم جاری کیا کہ سب میں ایک نئی زبان متعارف کروائی جائے۔ تب سب فوجیوں کو اردو کی تعلیم دی گئی جس کے اردو برصغیرمیں پھیلنے چلی گئی۔

اردو ترکی زبان کا لفظ ہے جس کا مطلب ہے لشکر دراصل مغلوں کے دور میں کئی علاقوں کی فوجی آپس میں اپنی زبانوں میں گفتگو کیا کرتے تھے جن میں ترکی عربی اور فارسی زبانیں شامل تھیں۔ چونکہ یہ زبانوں کا مجموعہ ہے اس لیے اسے لشکری زبان بھی کہا جاتا ہے دوسری بڑی وجہ یہ ہے کہ یہ دیگر زبانوں کے الفاظ اپنے اندر سمو لینے کی بھی صلاحیت رکھتی ہے

معماری اردو گھڑی بولی کے اصل بولنے والے افراد کی تعداد سے لے لکھنویں ہے ایس اتنی اہل نژاد کے لکھنویں کے شماریات کے مطابق اردو اور ہندی دنیا میں پانچویں سب سے زیادہ بولی جانی والی زبان ہے لکھنویں نوے میں جارج ویبر کے مقالے دنیا کی دس بڑی زبانیں میں چینی انگریزی اور ہسپانوی زبان کے بعد اردو اور ہندی دنیا میں سب سے زیادہ بولی جانی والی چوتھی زبان ہے اسے دنیا کی کل آبادی کا فیصد افراد بولتے ہیں

اُردو کی ہندی کے ساتھ یکسانیت کی وجہ سے دونوں زبانوں کے بولنے والے ایک دوسرے کو عموماً سمجھ سکتے ہیں۔ درحقیقت ماہرین لسانیات ان دونوں زبانوں کو ایک ہی زبان کے حصے سمجھتے ہیں۔ تاہم یہ معاشی و سیاسی لحاظ سے ایک دوسرے سے مختلف ہیں۔ لوگ جو اپنے آپ کو اُردو کو اپنی مادری زبان سمجھتے ہیں وہ ہندی کو اپنی مادری زبان تسلیم نہیں کرتے۔ اور اسی طرح اس کے برعکس

پاکستان میں اردو

تفصیلی مضمون کے لئے دیکھیں|| پاکستان میں اردو

اُردو کو پاکستان کے تمام صوبوں میں سرکاری زبان کی حیثیت حاصل ہے یہ مدرسوں میں اعلی ثانوی جماعتوں تک لازمی مضمون کی طور پر پڑھائی جاتی ہے اس نے کروڑوں اُردو بولنے والے پیدا کردیتے ہیں جن کی زبان پنجابی پشتو سندھی بلوچی کشمیری برابوی چترالی وغیرہ میں سے کوئی ایک ہوتی ہے|| اُردو پاکستان کی مُشترکہ زبان ہے اور یہ علاقائی زبانوں سے کئی الفاظ ضم کر رہی ہے اُردو کا یہ لہجہ اب پاکستانی اُردو کہلاتی ہے|| یہ اُمر زبان کے بارے میں رائے تبدیل کر رہی ہے جیسے اُردو بولنے والا وہ ہے جو اُردو بولتا ہے گو کہ اُس کی مادری زبان کوئی اور زبان ہی کیوں نہ ہو|| علاقائی زبانیں بھی اُردو کے الفاظ سے اثر پارہی ہیں|| پاکستان میں کروڑوں افراد ایسے ہیں جن کی مادری زبان کوئی اور ہے لیکن وہ اُردو کو بولتے اور سمجھ سکتے ہیں پانچ ملین افغان مہاجرین جنھوں نے پاکستان میں پچیس برس گزارے میں سے زیادہ تر اُردو روانی سے بول سکتے ہیں وہ تمام اُردو بولنے والے کہلاتیں گے پاکستان میں اُردو اخباروں کی ایک بڑی تعداد چھپتی ہے جن میں روزنامۂ جنگ نوائے وقت اور مِلّت شامل ہیں

بھارت میں اردو

تفصیلی مضمون کے لئے دیکھیں|| بھارت میں اردو

بھارت میں اُردو اُن جگہوں میں بولی اور استعمال کی جاتی ہے جہاں مسلمان اقلیتی آباد ہیں یا وہ شہر جو ماضی میں مسلمان حاکمین کے مرکز رہے ہیں ان میں اُتر پردیش کے حصے ||خصوصاً لکھنؤ|| دہلی بھوپال حیدرآباد بنگلور کولکتہ میسور پٹنہ اجمیر اور احمد آباد شامل ہیں|| کچھ بھارتی مدرسے اُردو کو پہلی زبان کے طور پر پڑھاتے ہیں اُن کا اپنا خاکۂ نصاب اور طریقۂ امتحانات ہیں بھارتی دینی مدرسے عربی اور اُردو میں تعلیم دیتے ہیں بھارت میں اُردو اخباروں کی تعداد ||| سے زیادہ ہے

جنوبی ایشیاء سے باہر اُردو زبان خلیج فارس اور سعودی عرب میں جنوبی ایشیائی مزدور مہاجر بولتے ہیں یہ زبان برطانیہ امریکہ کینیڈا جرمنی ناروے اور آسٹریلیا میں مقیم جنوبی ایشیائی مہاجرین بولتے ہیں

اُردو پاکستان کی قومی زبان ہے اور یہ پورے ملک میں بولی اور سمجھی جاتی ہے|| یہ تعلیم اَدب دفتر عدالت وسیط اور دینی اداروں میں مستعمل ہے|| یہ ملک کی سماجی و ثقافتی میراث کا خزانہ ہے||

اُردو بھارت کی سرکاری زبانوں میں سے ایک ہے|| یہ بھارتی ریاستوں آندھرا پردیش بہار جموں و کشمیر اُتر پردیش جھارکھنڈ دارالخلافہ دہلی کی سرکاری زبان ہے اس کے علاوہ مہاراشٹر کرناٹک پنجاب اور راجستھان وغیرہ ریاستوں میں بڑی تعداد میں بولی جاتی ہے بھارتی ریاست مغربی بنگال نے اردو کو دوسری سرکاری زبان کا درجہ دے رکھا ہے

لاطینی جیسی قدیم زبانوں کی طرح اردو صرف و نحو میں فقرے کی ساخت فاعل مفعول فعل انداز میں ہوتی ہے مثلاً فقرہ ||ہم نے شیر دیکھا|| میں ||ہم||فاعل ||شیر||مفعول اور ||دیکھا||فعل ہے کئی دوسری زبانوں میں فقرے کی ساخت فاعل فعل مفعول انداز میں ہوتی ہے مثلاً انگریزی میں کہیں گے ||وی سا آلائی||

کہبیر|| شاعر و خواناسی ناسراوی خہلکی ہیندستان بوو||
لہ دہورویری سائی ۱۴۴۰دا لہ شاری بہنارہس لہ دایک بووہ||
باوک و دایکی کہبیر موسلمان بوون و ناوی کہبیریان ||کہ پدیکک لہ ناوہکانی خدای موسلمانانہ||
لہ سہر مندالہکہیان ناوہ||کہبیر لہ لای راماناندای ہیندوو شاگردی کردووہ و زائینی زوری شو کاریگہری زوری لہ سہر کہبیر کردووہ||
ہہروہا ہؤنراوہنوسانی فارسی وہکوو مولانای رومی تا رادہبیک لہ سہر بیرورا و ہؤنراوہی کہبیر کاریگہر بوون||کہبیر شاعریکی شہفاهی بوووہ زوریہی ہؤنراوہکانی سینہ بہ سینہ لہ ناو خہلکدا ہاتو یان موریدہکانی نووسیویانہتووہ||
ناوہروکی شیعہرہکانی بہ زوری عیرفانیں و زور رہخہتی لہ دوڑسایہتی تابینی گرتووہ||
ہہروہا رہخہتی لہ رہوالنت پهرستی ریا و ہہندیک لہ دابونہریتہکانی کؤمہلگای ہیندی گرتوہ||
لہ سہر بزوووتووہی بھکتی و تابینی سیکیزم کاریگہری بووہ و لہ ہیند و ولٹانانی دہور و بہریدا شوینکہہوتوانیکی زوری ہہہ||
شوینکہہوتوانی کہبیر رہپازی کہبیریان داناوہ کہ لہ نیستہدہ نزیکی ۱۰ملیون شوینکہہوتووی لہ باکوور و ناوہراستی ہینددا ہہہ||۲||
لہ سہرہتای سدہدی بیستہمدا رابیندرانات تاگؤر خاوہنی خہلثانی نؤبل لہ کنتینی چریکہکانی کہبیردا سدہ شیعری کہبیری بہ هاوکاریی نیٹیلیں ٹاندہرہیل وەرگرپایہ سہر ٹینکلیزی و ثم شاعیری زیاتر بہ دنیا ناساند||

لہ سائی ۱۴۴۰ لہ دایک بووہ||
شہگرچی بریک کہس لہ دایکیوونی شویان بہ ۱۳۹۸ تۆمار کردوہ||۳||
سہبارتہ بہ ژپانی کہبیر قسہ و نفسانہ و چیرؤکی زور ہہیہ ثم جیاوازیبانہ لہ کات و شوینی لہ دایک بوون و کہسایہتی دایک و باوکیہوہ دہست پین دکا||۴||
چونکہ ہیندووان و موسلمانان ہہردوو تا رادہبیک کہبیر لہ خویان دہزانی و ہہرکام ہولٹیان داوہ کہ زورتر بہ لای خویاندا رای بکیش||
بؤ نموونہ لہ نفسانہیکدا ہہندیک گوتوویانہ کہ دایکی کہ برہہمنیک بووہ بہ کچپینی ماوہتووہ و شووی نہکردوہ و لہ دواۓ زیارہتہ کردنی زیارہتگہبیکۓ پیروزی ہیندووہکان بہ جؤزیکی خودایی زکیر بووہ و دوات کہبیری بووہ||
بہٹام لہبہر تھوہی کہ میردی نہبووہ کورہکہی داوہ بہ پیاو و ژینیکی جؤئی ہہزاری موسلمان||۵||
یان گوتراوہ کہ دایکی بیوہژن بووہ و لہ تیرسی بہدناوی سپاردووہیتی بہ پیاو و ژینیکی موسلمان||
بہٹام تھوہی کہ تا رادہبیکۓ زور ریک کہوتی لہ سہری ہہیہ و کہمتر لہ نفسانہ دہچی تھوہیہ کہ باوک و دایکی کہبیر موسلمان بوون و ناوی کہبیریان لہ سہر ناوہ||۶||
جگہ لہمہ لہ سہر شوینی لہ دایکیوونی شو ریک کہوتہ ہہیہ کہ لہ شاری بہنارہس یان لہ دہوری شویدا لہ دایک بووہ||

کہبیرہہر لہ تہمنی متالیہوہ چوہتہ لای راماناندای ہیندوو و بووہ بہ شاگردی و بیر و رای شو لہ سہری زور کاریگہر بوہ و لہ شیرہکانیدا زور باس لہم پہوہندپہ شاگرد و نؤستادیہ دہکات||
ہہرچہند موسلمانہکان دہلٹیں کہبیر لہ دواۓ راماناندا کہوتوہتہ ژئر جاودتیری سوڈیکی موسلمان بہ ناوی پیر تاکسی جانیس کہ خہلکی شاری جانیسی ہیند بوہ بہٹام کہبیر لہ شیرہکانیدا باسی کہسیکی وہای نہکردوہ||۷||
ہہروہا کہبیر بہ پنچہوانی مورتاہہ برہہمنہکان بہتمالہ و زن و متالی بوہ و ژپانی دنبایی تہرک نہکردوہ||
شو وہکوو باوکی بہ پیشی جؤلثانی ژپانی بردوہتہ سہر و وا دیارہ خویندہوارپییکی زوری نہبوہ||
وا دیارہ کہبیرہ لہبہر شو بیر و را جیاوازانہی کہ بیوہیتی لہ بہنارسدا کہ بنگہی برہہمنہکان بووہ کہوتہ بہر رہخہتہ و تازار و لہ سائی ۱۴۴۵دا لہ بہنارس دہرگراوہ کہ لہ شو کاتہدا دہور و بہری شہست سال لہ ژپانی تیپہر بووبوو||
لہ دواۓ ثم رووداوہ کہبیر روو لہ باکووری ہیندستان دکا و لہگہٹ کؤمہٹیک لہ موریدان و بہتمالہکہیدا ژپانی لہوی دہبات سہر||۸||۹||

کہبیر لہ سائی ۱۵۱۸دا کؤچی دواۓی کردوہ و لہ شاری ماگھہر لہ ہینددا بہ خاک سپراوہ||
نفسانہبیک لہ سہر مردنی ہہیہ کہ دہلّیت لہ دواۓ مردنی کہبیر لہ نٹوان موریدہکانیدا تاگؤکی ساز بوو کہ تہرمہکہی کہبیر چی پٹیکہن||
موسلمانان دہیانویست بیشؤرن و بہ شیوازی موسلماتی بینٹرن و ہیندووہکانیش دہیانویست تہرمہکہی بسووتینی و خؤلہمیشہکہی ہہلگرن||
بہم جؤرہ نزیک بوو شہر لہ بہپیناندا ساز ببیت تا کہبیر خؤی پین نشان دان و گوتی کہ سہیری

تنهن جو مٿاڇرو ڪي پنجاهه صديون اڳ اڄوڪي مٿاڇري کان ڪجهه فٽ هيٺ هو ۽ ان جو سمنڊ سان ميلاب اڄوڪي هنڌ کان ڪافي اندر ٿي ٿيو باقي ان جي مٿاڇري جو مهاندو ان جا هڪ يا ٻئي پاسي ان لکا لاهه اڄوڪي چٽي ۽ بلڪل واضح مهاندي کان ٿي سگهي ٿو ته ڪجهه ڦريل هجن. پر اهو فرق به خالي اکين سان ڏسي نه سگهيو. سنڌ جي ان ميدان جي وڌيڪ باريڪ جانچ ڪبي پر پهريائين پر وارين سر زمينن تي نظر ڦيرائي وٺون.

سنڌوءَ جي ويڪري۽ ماٿريءَ جي کاٻي پاسي يعني اوڀر کان هندستان جو وسيع ريگستان ٿر آهي. جنهن ۾ لاڳيتو ٽي سؤ ميل سج ٽي سج آهي ۽ جيڪو هري هري چڙهندو وڃي ابو ٽڪريءَ ۽ اوائلي ٽڪرن تي کڻي ٿو. جمڙائوءَ جي مند واري۽ ويڪرائي ڦاڪ جي ڏکڻ کان ويندي ڪڇ جي رن تائين ٻنهي علائقي جي وچ وارو ٽڪر ائين واضح ۽ چٽو آهي جيئن سمنڊ جو ڪپر واريءَ جا دڙا ائين اوجڻو نروار ٿين ٿا جيئن ڪنهن سڌي سنوائي ميدان ۾ چين جون قطارون پريان اُتر ۾ واريءَ جون پٽون ڪڇي ۾گهڙي اچن ٿيون ۽ سنڌوءَ جي ليٽ وارياسي علائقي ۾ ڪافي اندر تائين هلي وڃي ٿي. اهڙيءَ طرح انهن ٻنهي ٽڪرن جي وچ ۾ جيڪي طبعي لحاظ کان مختلف ٺهڻ مند وارا آهن اصل ويڇو گهٽي پاڻي ميسارجيو وڃي. ائين ڪري چئجي ته ٿلهي ليکي ڪڇي کان ٿر جو ويڇو هن علائقي ۾ ڪجهه وڌيڪ اوڀر ڏانهن آهي. ڏاکڻي ۽ اترئين پاڻي ۾ وارياسي جي سنڌي جو هيءَ فرق ڏکڻ اولهه جي چوماسي جي ٻل نيل ۽ گهاٽيءَ واڌيءَ جي ڪري ڦرندو گهرندو رهي ٿو. ساڄي يا آلهندي پاسي کان اصل سنڌ جون حدون انهن ڪڪرائين ماٿرين جي چيڙي جي سنوت ۾ نظر اينديون جيڪي بلوچستان جي اندر ڦلهجي ويندڙ ٽاڪرو علائقي تائين هليون وڃن ٿيون. پر حقيقت ۾ ان مٿانهن پٽ سان هڪدم لڳولڳ زمين ٽڪرين تان وهي آيل لت منجهان ٺهيل آهي. اها سنڌوءَ جي لت کان بلڪل نرالي ٿئي ٿي. اهو ٿر جنهن کي مڪاني طرح ڪاڇو. سڏيو وڃي ٿو ۽ گهٽي پاڻي سوڙهو آهي سو سليمان جبل ۽ بولان لڪ کان ڏکڻ طرف ويندڙ جبلن جي وچ ۾ ڊيگهه ۾ وڌندي ڪيترن هزارين چورس ميلن جو علائقو ٺاهي ٿو. ان جو جيڪو ڀاڱو سنڌوءَ واري ڪڇي کي ويجهي ۾ ويجهو آهي سو چيڪي مٽيءَ جهڙيءَ مٽيءَ جو تراکڙو بيبان آهي جتي سڀڙو ۽ ساوڪ نه هئڻ جي برابر آهن. اهو بيبان هڪ قدرتي روڪ آهي اهڙي ئي اڏول جهڙا آهي جبل جيڪي ان طرف جون ٻيون حدون ٺاهين ٿا. ان بيبان جي ڪري ئي ڪڇيءَ جو هيءَ علائقو گهٽو ڪري سياسي طرح ڏکڻ اوڀر وارين ايراضين جي بدران اُتر وارين ايراضين سان لاڳاپيل سمجهيو رهيو آهي. سنڌ جي ڪڇي جي اولهه ۾ جيڪو جابلو ٽڪرو آهي سو بيهڪ ۾ اوڀر واري ريگستاني ٽڪري سان عجيب مشابهت رکي ٿو. پر ايتي ۽ ترتيب سان. يعني ايتريون ڀاڱو ڪڇيءَ جي چيڙي کان ويندي منڇر تائين منڇر ان ڀڳل ڪوٽ ٺاهي ٿو جڏهن ته منڇر کان ڏکڻ طرف ڌار ڌار ٽاڪرو چپر نظر ايندا جن جي وچ ۾ سئين پٽ جون ايراضيون آهن ۽ سمورو ٿر ڏکڻ ڏانهن هلندي هوريان هوريان ويڪر ۾ وڌندو ۽ اُچارتيءَ ۾ گهڻيو وڃي ٿو ۽ اولهه پاسي ڪا ظاهري حد ٺاهيندو نظر نٿو اچي. انهيءَ پاسي وڌندي حب ندي ۽ ڪي ننڍيون ٽڪريون اُڪري اسين لس جي ميدان ۾ پهچون ٿا جيڪو سمنڊ جي ڪپر کان سائيڪو ميل اُتر طرف هليو وڃي ٿو ۽ جنهن جي وڌ ۾ وڌ ويڪر انهيءَ مفاصلي جي اڌ جيتري ٿيندي. اهو ميدان پورائي نديءَ ۽ ڪن ننڍين نين جي آندل لت منجهان جڙيو آهي. ۽ مٿي ڄاڻيل ڪڇيءَ جي ميدان وانگر جنهن سان اهو گهٽي مشابهت رکي ٿو گڏهي گڏهي سياسي طرح سنڌ سان لاڳاپيل پر گهٽو ڪري ان کان ڌار رهيو آهي. هيءُ انهن علائقن جو مختصر بيان آهي جن جون گڏهي ننڍيون گڏهي وڏيون ايراضيون ان سر زمين سان شامل رهيو آهن جنهن کي سياسي طور سنڌ. جي نالي سان ياد ڪيو وڃي ٿو. ائين چئي سگهجي ٿو ته طبعي لحاظ کان سنڌ جي اوڀر وارا وارياسا پٽ راجپوتانا جو ۽ اولهه وارا ننڍا ٽڪر بلوچستان جو حصو آهن. تحقيق ڪري اڌ جيتري ڪوهستان يعني ڪاڇي جا ۽ اڀرندي ريگستان يعني ٿر جا رهواسي.سنڌ ڏي هلن. جي ڳالهه ڪندا آهن. هنن وٽ سنڌ جي معنيٰ اهائي اصل واري آهي يعني اها سر زمين جنهن کي سنڌو نديءَ ٺاهيو ۽ سدا تائيو آهي. اڄ جيڪو پرڳڻو ان نالي سان اسان جي سامهون آهي تنهن جي بيهڪ ڊگريون ۽ منٽ ۽ ۽ ڊگريون ۽ منٽ اُتر ويڪرائي ڦاڪ ۽ ۽ ڊگريون ۽ منٽ ۽ ۽ ڊگريون ۽ منٽ اوڀر ڊگهائي ڦاڪ جي وچ ۾ آهي. شروع شروع ۾ جيڪي انگريز سنڌ ۾ آيا هئا تن کي ان کي ننڍو مصر. سڏيو هو. جيتوڻيڪ هاڻ اسان کي ان تشبيهه تي مثيان لڳي سگهي ٿي ڇو ته سنڌ تهذيب کي مصر کان عمر ۾ ايترو ننڍو سمجهيو ٿي ويو تڏهن به نيل ۽ سنڌوءَ جي هيٺانهين ماٿرين جي وچ ۾ حيرت جهڙي مشابهت آهي. ٻنهي ۾ ساڳيا ئي ٿي پيو وڇوٽ ٽڪرا ٻُٺ ٽڪر ڪڇو ۽ وارياسو ساڳيءَ ترتيب ۾ ساڄي کان کاٻي ڏسڻ ۾ اچن ٿا. ٻنهي ۾ وچ واري۽ ماٿريءَ جي زرخيزيءَ جو دارومدار برسات تي نه پر سالياني ٻوڏ تي آهي. آبهوا ۽ زمين جي خيال کان ٻنهي ملڪن اندر نباتات ۽ حيوانات جي جيتري هڪجهڙائي آهي تيرو فرق ناهي. ڪو سٺو واسي موٽر رستي سوئيز کان قاهري ۽ اتان نيل ڊيلٽا جو ڪجهه ڀاڱو لتاڙي لبيا جي ريگستان اندر ويندو ۽ ته کيس منزل بمبزل ايتري مشابهت ڏسڻ ۾ ايندي جو هو سمجهندو ته ريل تي ڪراچيءَ کان حيدرآباد رستي مارواڙ پيو وڃان. البت کيس نيل ڊيلٽا کان مٿي وارو ٿر سنڌو ماٿريءَ جي ڀيٽ ۾ ڪجهه سوڙهو لڳندو. ۽ حقيقت به اهائي آهي. حيدرآباد جي ويڪرائي ڦاڪ کان مٿي ٽن سون ميلن تائين درياهه سان گوني ڪنڊ ٺاهيندي ڪيترين به مايون ڪيون ته ڪشي به سنڌو ماٿريءَ جي ويڪر سٺ ميلن کان گهٽ نه ملندي.

اباسين سيلاب د کوثر ولايت د ونيور ولسوالۍ په يوه روشن فکړه پښتنه کورنۍ کې له نن نه ۲۵ کاله مخکې دې نړۍ ته سترگې پرانستې. کله چې افغانان جگړو وځپل او دې ته يې اړ کړل څو د سر پټا لپاره له هيواده بهر لاړ شي د سيلاب پلار هم دې ته اړ شو چې گاونډي هېواد پاکستان ته کډه وکړي. د ورکتوب خاپوړې بې بې هلته وکړې او له هغې وروسته يې پلار د يو ښه را تلونکي د جوړولو په خاطر په يو ښوځني کې ورته داخله واخيسته. کله چې د ښوځني له لومړي پړاوه ووت يعنې د منځنۍ ښوځنۍ يې پيل شو ورسره يې په ښوځني کې د معارف پېژندنې ستاينې او داسې نورې تړانې نعنونه او د نورو شاعرانو شعرونه به يې د سيمچ په سر ويلې. کله نا کله به يې د سيمچ نطاقي هم کوله چې د ښې کارکردگې له امله يې ښوونکوي د يو تکړه او با استعداد شاگر په سترگو ورته کتل. د ورځو په تېرېدو سره اباسين سيلاب په د تړانې په گروپ کې لا پرمختگ وکړ د ترانې سرسيم او له هغې وروسته د بول سيمچ کنترولوونکی او جوړونکی شو. له هغه وخته يې دې شعر له لوستلو سره ډېره مينه پېدا شوه د ډېرو ښاغلو شاعرانو شعرونه به يې لوستل او خوند به يې ترې اخيسته. په همدې ترتيب يې ښوځنۍ تر دولسم ټولگي پورې ورساوه او د فراغت سند يې تر لاسه کړ. کله چې بېرته خپل گران هېواد افغانستان ته را ستانه شول د پخوا په څېر يې له شعر او شاعرې سره مينه وه د سندرو اوږېدلو ته به يې هم ډېر وخت ورکاوه. د وخت په تېرېدو سره يې په رسنيو کې کار پيل کړ. د نورو کارنو ترڅنگ يې ځينې تفريحي خپرونې او ورسره يې د شعرونو په ډيکلومه کولو کې هم ونډه اخيسته. د شعر په ډيکلومه کولو کې ډېره ښه وړتيا لري خدای ج ورته د ښې خبرې سره ښکلې ځواني او ښکلی اواز هم ورکړی چې د اواز او ليدلو مينه والو يې خورا زيات دي. له همدې خايه وو چې د شعر او شاعرې ډگر ته يې را ودانگل ډېرې شعرونه او غزلې يې وليکلې خو په وينا يې زړه يې پرې اوبه نه دې څښلې څو يې د کتاب چاپلو لپاره انتخاب کړي. خو اراده لري چې په راتلونکي کې به ضرور چاپ شوي اثار ولري يوازې دومره وخت پاتې چې خپل شعرونه د شعر په نگر کې ونيي او تل شاعرانو او استادانو ته وښايي. د هغوي د خوښې مطابق به انتخاب کوي لوستونکو او مينه والو ته به يې وړاندې کوي. د تلویزيون په پرده ډېر ځله د شعر په ډيکلومه کولو او نورو تفريحي خپرونو په وړاندې کولو سره ليدل شوی. له اکب کارې سره يې ځانگړې مينه وه چې دې مينې او علاقې تر دې را ورساوه چې بايد په راتلونکی کې په فلمو نو او ډرامو کې هم کار پيل کړي او فعاله ونډه پکې واخلي. له فلمي ستورو او د هغوي له حرکتونو سره يې زړه پورې توب خورا زيات وو هميشه به يې هڅه کوله له ځانه سره داسې اکونه وکړي څو په دې مطمئن شي چې کولای شي په فلمونو او ډرامو کې هم کارو کړي ليدونکو او ننداره کوونکو ته ځان د يو تکړه اکر په بڼه رو وپېژني نه يوازې فلمونو او سريالونو سره مينه يې وه ورسره د روانو حالاتو انځورونو هم دې ته و هاخواوه چې بالاخره د فلمي حرکاتو په لوبولو سره هېوادو الو ته د وخت انځورونه روښانه کړي او د خلاصې لارې چارې يې ورته په گوته کړي. سيلاب له دې وروسته په پېښور کې د په دوه ډرامو کې کار وکړ دا چې د کار کولوو او شوبينگ پايلې يې تر ډېره ورته مثبتې وې د ليدونکو لخوا ورته د ستاينې صحنه څرگنده شوه ښه به جورت سره يې وويل چې زه به نور د فلم په جوړولو کې هېڅ خنډ نه کوم. د ملاله او سوره په نامه يې په دوه تلویزيوني سريالونو کې کار کړی په ليدو يې په مينه والو کې خورا زيات والي را غلی. له دې وروسته يې د ښه کار په پايله دا ورته څرگنده شوه چې اوس کولای شي په هر ډول فلم کې هره صحنه چې ورک ول کېږي په برياليتوب سره يې تر سره کړي نه يوازې دا چې په سمه توگه به يې ترسره کړې وي. ورسره به د مينه والو لخوا ډېر وستايل شي. اباسين سيلاب وايي تر اوسه د افغانستان د سينمائي فلمونو لپاره هېڅ کار نه دی شوې سيلاب هيله لري څو په را تلونکي کې د خپل هېواد سينما ته هم پام وکړي څو د نورهېوادونو په شان زمونږ د فلم هنر هم وده وکړي. اباسين سيلاب چې غواړي

يو نكړه او مشهور فلمي ستوری شي د تلویزیوني سریالونو سره زیاته علاقه لري چې پکې ولوبېږي]] په سینمایی فلمونو کې لوبېدل خو ورته د خوب رېښتیا کېدل ښکاري او هڅه کوي خو په هر قیمت چې وي په سینمایی فلم کې د یو غوره اګر په بڼه کار وکړي]] په را تلونکي نژدې وخت کې به په دې وتوانېږي چې د افغانستان لپاره هم سینمایی فلمونه جوړ کړي]] سېلاب په دې هڅه کې دی چې څنگه وکولای شي د افغانستان سینما ته وده ور کړي]] او په را تلونکي کې په افغانستان کې د ښه سینمایی فلمونو ننداره کول پیل او ډېر مینه والو را پیدا کړي]] د نومړي د خوښې فلموي ستوري په هندي فلمونو کې شاروخان او په پښتو فلمونو کې جهانگیر خان په گوته کوي]] د هغوی نول اګونه ورته په زړه پورې دي کله یې چې نوی فلم را شي د دوی په خاطر یې ضرور گوري خوند او پند ترې اخلي]] او کولای شي په ډېر کم وخت حتی په یوځل لېدو هم د دوی تقلید له ځانه سره وکړي]] خو اباسین سېلاب وايي]] دا بې یو لوی ارمان دی چې په فلمي نړۍ کې د ستوري په شان وځلېږي او مینه وال یې د اوس په پرتله لا زیات شي]] ورسره د تمثیل په بارک کې هم ډېره خوشبېښې ښي او وايي]] که وشول په را تلونکي وخت کې به د خپل تمثیل کولوو ته لا ډېر وخت وکړي]] سېلاب اوس په شمشاد تلویزیون کې ځینې تفرحي خپرونې په مخ وړي چې زیاته برخه یې په کې د تمثیل کول دي او دی هم له تمثیل کولو سره ډېره مینه لري د داسې تمثیل کولو وړتیا لري چې ډېري تمثیل کونکي او د د تمثیل مینه وال به یې ځای و نه نیسي]] په اوس وختو کې یې ډېر وخت تمثیل ته ورکړی]] نه یوازې تمثیل او فلم جوړلو سره مینه او علاقه لري ورسره د گڼ شمېر شاعرانو ښکلي نظمونه غزلې او شعرونه هم ډېکلومه کوي چې په دې سره یې لا د اواز مینه والو په ځم برابره زیات شوي تل هڅه کوي داسې انتخاب وکړي چې له احساس ډگ پیغام ولري تر ډېره یې خلک خوش کړي لومړی پرې د ده او بیا د اورېدونکو او مینه والو زړه پرې اوبه وڅښي]] د شعر په ټوله مانا ترڅ او ډیرایڼ غور کوی]] ښه په شوق یې له ځانه سره په څو څو ځله تکراروي کله چې په دې وپوهېږي چې اوس یې اورېدونکي د زړه له تله خوښوي یو ډول اثر پرې کولای شي]] مخکې له دې چې انتخاب یې کړي له هغه شاعرانو ملگرو سره پرې مشورې کوي چې په شعر او شعاري ډېر ښه پوهېږي د هغوی په انتخاب او بیا یې د ویلو ترڅ په خپله روته برابروي]] په داسې انداز یې وایي لکه څرنگه چې د شعر له لوستلو سره ښايي]] ډېر زیات شعرونه یې ډېکلومه کړي چې اختر په نامه ډېکولمه کړی شوی شعر یې ډېر زړه جزیونکی او د دي د ښې وړتیا ټاټونکی دی]] د دې شعر ډېکلومي په مینه والو او اورېدونکو څه بیل شان اغېز وکړ ډېرېو خلکو د یو رېښتني صحنې لیدل انځورول او خورا مینه یې ورسره پیده کړه]] ډېته ورته ډېر نور شعرونه یې هم په ډېر لوړ او مناسب انداز سره ډېکلومه کړي چې د هر یو خوند یې د یو بل په پرتله زیات دی]] د خلکو په زړونو کې یې ځای نیولی او د بیا ځل اورېدو لېوالتیا یې ښيي]] همدا دی چې ډېری شاعران د افغانستان جگ له اباسین نه مشر گڼي او بیا وایي چې]] دی په ښه طریقه کولای شي د تېرو بدمامنو وختونو انځورنه مینه والو ته په شه شان سره وړاندې کړي دا ورته وښايي چې دغې ناخوالو افغانان څنگه کړولي ورسره دا هم ورته ښايي چې څنگه کولای شو دې جنگ جگړو ته د پای ټکی کېږدو او سوله را ولې]] لکه مخکې چې مو یادونه وکړه اباسین سېلاب هم فلمي ستوری دی ورسره یو نیکړه سندرغاړی هم دی د سندرو ویلو پوره وړتیا لري خو دا چې تر اوسه یې ډېرې کمې سندرې ويلي علت یې د وخت نشتوالو ښي]] دا چې په رسنیو کې هم کار کوي ورسره شاعر او ډیکلومه کونکی هم دی نه شي کولای په یو وخت کې نول کارونه سرته ورسوي که څه هم محلولېشت به یې ورته جوړ کړی وي]] خو وایي چې د رسمي چارو د زیاتېدو له امله د سندرو ویلو ته لاس رسنۍ نه شي کولای]] ځوان شاعر طاهر شر صابی یو ښکلې غزل یې په خپل خوږ اواز او د موسیقۍ په ساز او سرور سره یوښلي اورېدونکو ته وړاندې کړه]] د سندرو په هنر کې همدا سندره وه چې سېلاب یې په یو ستر شهرت ونازوه]] دا غزل چې شر صیب]] په کوم انداز لیکلی او څه انځور یې پکې نغښتی سېلاب بیا اورېدونکو ته داسې روښان کړی چې په هماغه انداز چې شاعر به غوښتل زمزمه کړی]] چې مطلب یې داسې ده ځوانې دې رانه وخوړه لوبگه ځوانیمرگه غنم غوندې رېښې مي ړنگه بگه ځوانیمرگه کله چې خلکو دا سندره واورېده په زړه کې یې د اباسین سېلاب د دې هنر د پرمختگ لپاره مېلې زیاتې شوې داسې را ټونکی یې ورته انتخاباوه چې نوموړی به په ډېرو سندر غاړو کې د غوره سندرغاړي لقب خپل کړي]] شاعران او هنر مندان یې د دې لومړي قدم په اخیستو ډاډ ورکوي که دی لا د خپل دې هنر ته وخت ورکړي بې له شکه چې هنر به یې وده کوي پرمختگ به کوي]] او خپلو اهدافو ته یو ډېر ژر ورسېږي هڅه خوب چې یې د دې هنر په اړه لیدلی وي تر ډېره به یې تعبیر ته ورنژدي شي حتی پوره به شي]] اباسین سېلاب ۲۵ کاله عمر لري اوس لا نوی ځوان دی واده یې نه دی کړی خو بیا هم په خپل هنر کې د پرمختگ لپاره یې پلار او وروڼه ډاډگېرته ورکوي او تشویقي یې]]

نه‌وړ‌وړ می‌للی‌تی‌می‌زنی‌گڼ‌ېسپل‌ته‌ننه‌تی‌و‌ی‌با‌یری‌می‌ته‌بی‌ت‌ت‌با‌یری‌می‌ته‌مگ‌ک‌با‌یری‌می‌ته‌هنه‌ری‌ک‌ت‌با‌یری‌می‌ته‌ده‌بی‌یات‌]]سه‌نت‌ت‌با‌یری‌می‌قاتارلی‌ق‌ک‌و‌پ‌مه‌ن‌ه‌لی‌ک‌مه‌ده‌تی‌ه‌ت‌با‌یری‌می‌بول‌وش‌سو‌پ‌تی‌بی‌ل‌هن‌ته‌گ‌ق‌ده‌تی‌می‌تی‌ج‌تی‌ه‌مان‌ی‌ی‌مه‌ده‌تی‌ه‌ت‌هادی‌سی‌سی‌ه‌س‌با‌لی‌م‌ید‌و‌]]ن‌و‌د‌ن‌ی‌ادا‌می‌لاد‌ق‌و‌ر‌بان‌ه‌ب‌ی‌ت‌چا‌غان‌قاتاریدا‌سات‌ی‌لی‌دی‌غان‌ت‌و‌ت‌چ‌و‌گ‌با‌یرام‌تی‌گ‌ب‌یری‌د‌و‌ر‌]]

نه‌وړ‌وړ‌با‌یری‌می‌تی‌گ‌نی‌ران‌و‌ه‌ن‌زان‌دی‌جا‌رلی‌ری‌دا‌پ‌ښ‌ی‌یل‌با‌یری‌می‌سو‌پ‌تی‌ده‌ن‌و‌گ‌و‌ز‌و‌ل‌و‌ا‌تی‌تی‌غ‌ا‌]]]]]]ی‌ل‌دی‌نا‌شق‌ان‌بول‌و‌پ‌ب‌و‌ن‌ب‌و‌با‌یرام‌تی‌ن‌و‌گ‌و‌زی‌دی‌غان‌می‌ل‌له‌تل‌ه‌ری‌گ‌ن‌و‌پ‌و‌سی‌ها‌زی‌ر‌]]]]]]م‌ی‌ل‌م‌ی‌و‌ندی‌ن‌نا‌ش‌ید‌و‌]]ن‌و‌ر‌و‌ز‌با‌یری‌می‌ن‌و‌گ‌و‌زی‌دی‌غان‌می‌ل‌له‌تل‌ه‌ره‌ش‌ه‌کی‌ل‌له‌گ‌ن‌ن‌و‌ر‌و‌ز‌مه‌ده‌تی‌ج‌تی‌نا‌شو‌می‌ل‌له‌تل‌ه‌ری‌گ‌ماد‌دی‌مه‌ده‌تی‌ج‌لی‌ک‌بی‌ل‌هن‌مه‌تی‌و‌ی‌مه‌ده‌تی‌ج‌کی‌تی‌گ‌ته‌ره‌ق‌قی‌جا‌ی‌غ‌ا‌ت‌ور‌گ‌ه‌بول‌و‌پ‌ک‌لم‌ه‌ک‌ته‌]]

نېلی‌می‌ز‌ده‌ق‌ده‌تی‌می‌و‌ه‌ته‌ننه‌تی‌و‌ی‌می‌ل‌لی‌با‌یرام‌لارلی‌گ‌ن‌ب‌یری‌بول‌غان‌ن‌و‌ر‌و‌ز‌با‌یری‌می‌تی‌ن‌و‌گ‌و‌ز‌وش‌ن‌و‌ی‌غ‌و‌ر‌قازاق‌تی‌غ‌ری‌ز‌ن‌و‌ز‌ب‌ې‌ک‌تاتار‌تاج‌یک‌قاتارلی‌ق‌ق‌ده‌تی‌می‌می‌ل‌له‌تل‌ه‌رگ‌ه‌ن‌ور‌نا‌ق‌و‌ر‌]]

ته‌ج‌دا‌دلی‌ری‌می‌ز‌ق‌و‌یا‌ش‌ن‌ې‌ت‌غ‌ا‌د‌چی‌لی‌غ‌ی‌ده‌و‌ری‌ده‌]]ق‌و‌یا‌ش‌هار‌و‌ی‌دا‌ن‌ول‌ئ‌ور‌غان‌نی‌لاه‌]]ب‌ی‌زگ‌ه‌ک‌و‌ر‌و‌ن‌ی‌دی‌غ‌ی‌نی‌هار‌و‌ی‌تی‌گ‌چاق‌ی‌]]نی‌لاه‌ک‌و‌ن‌د‌و‌زی‌نا‌سم‌ان‌دا‌م‌ېگ‌ی‌پ‌ب‌ه‌رن‌ی‌ی‌ور‌و‌ت‌سا‌ک‌ېچ‌ی‌سی‌ب‌ه‌رن‌ی‌گ‌ن‌ک‌ی‌بی‌ل‌هن‌ب‌ه‌رن‌ی‌گ‌ن‌ب‌ی‌ر‌چ‌ې‌تی‌ک‌ن‌ئ‌ید‌و‌]]ن‌و‌ب‌ه‌رن‌ک‌ې‌ک‌ی‌دی‌ن‌ن‌و‌گ‌و‌چ‌ج‌ن‌]]نا‌ل‌و‌اس‌تی‌لار‌بی‌ل‌هن‌ن‌ې‌لی‌ش‌ی‌پ‌ج‌ه‌گ‌ق‌ی‌لی‌د‌و‌]]]]]]د‌ېگ‌ه‌ته‌پ‌سا‌تی‌گ‌ه‌نی‌ش‌ه‌ن‌گ‌ه‌و‌ه‌ک‌ېچ‌ی‌سی‌گ‌ول‌خان‌پ‌ېق‌ی‌پ‌ق‌و‌یا‌ش‌تی‌گ‌و‌ت‌و‌ر‌و‌ل‌و‌ش‌ی‌نی‌ت‌ل‌ه‌پ‌گ‌ول‌خان‌تی‌د‌ای‌ره‌ق‌ی‌ل‌پ‌ن‌و‌س‌س‌ول‌ن‌و‌ی‌نا‌پ‌تی‌ج‌ا‌ده‌ت‌ق‌ی‌ل‌غان‌]]ک‌ې‌ی‌ن‌نی‌ج‌ا‌ده‌ت‌وا‌ق‌تی‌نی‌ته‌دری‌ج‌ی‌تی‌ق‌س‌قا‌ری‌پ‌]]]]]]تا‌بی‌گ‌]]]]]]ک‌و‌نی‌به‌نی‌ک‌ېچ‌ه‌بی‌ل‌هن‌ک‌و‌ن‌د‌و‌ز‌ت‌غ‌لی‌ش‌ی‌دی‌غان‌ک‌و‌نگ‌ه‌ت‌وغ‌ری‌لی‌غان‌]]ش‌و‌نی‌گ‌بی‌ل‌هن‌ته‌ننه‌تی‌و‌ی‌ن‌و‌ر‌و‌ز‌با‌یری‌می‌ش‌ه‌کی‌ل‌له‌ن‌گ‌ه‌]]

نه‌وړ‌و‌ز‌پ‌ښ‌ی‌یل‌با‌یری‌م‌ید‌و‌ر‌]]ته‌ج‌دا‌دلی‌ری‌می‌ز‌ن‌و‌ر‌و‌ز‌نی‌ق‌و‌تل‌و‌ق‌ک‌و‌ن‌د‌ه‌پ‌بی‌لی‌پ‌ز‌ور‌ته‌ننه‌ته‌بی‌ل‌هن‌ن‌و‌گ‌و‌ز‌و‌ش‌که‌نا‌ده‌تل‌ه‌ن‌گ‌ه‌]]ن‌و‌ر‌و‌ز‌نی‌گ‌کی‌ری‌ش‌وا‌قت‌ش‌ه‌م‌سی‌ه‌کال‌ېن‌داری‌بو‌ی‌چ‌ه‌ی‌یل‌نا‌خ‌یرلی‌ش‌ی‌پ‌ېښ‌ی‌یل‌ک‌ې‌ر‌گ‌ه‌ک‌و‌نگ‌ه‌م‌ی‌لادی‌کال‌ېن‌داری‌بو‌ی‌چ‌ه‌]]]]]]تا‌بی‌گ‌]]]]]]ک‌و‌نی‌به‌نی‌ک‌و‌ن‌بی‌ل‌هن‌ن‌ون‌ت‌غ‌ل‌ه‌ش‌ک‌ه‌ن‌ک‌و‌نگ‌ه‌ت‌وغ‌را‌ک‌ې‌لی‌د‌و‌]]ش‌و‌گا‌ته‌ج‌دا‌دلی‌ری‌می‌ز‌ب‌و‌ک‌و‌نی‌ی‌یل‌ب‌ې‌شی‌ق‌ی‌ل‌پ‌تاللا‌پ‌ن‌و‌نی‌گ‌غا‌ن‌و‌ر‌و‌ز‌]]پ‌ښ‌ی‌ک‌و‌ن‌ی‌یل‌پ‌ېگ‌ی‌لان‌غان‌ک‌و‌ن‌]]د‌ه‌پ‌نا‌ت‌ق‌و‌ی‌غان‌]]

نه‌وړ‌و‌ز‌ته‌ننه‌ته‌با‌یری‌م‌ید‌و‌ر‌]]کی‌ش‌ی‌ل‌ه‌ر‌با‌هار‌ب‌ه‌س‌لی‌گ‌ه‌ن‌و‌لی‌ش‌ی‌پ‌ن‌و‌غا‌چی‌ش‌ی‌ش‌مال‌]]وا‌رانلی‌ری‌نی‌ن‌ک‌و‌ک‌ل‌ه‌م‌گ‌ه‌ک‌و‌چ‌و‌ر‌وش‌ت‌ېری‌غ‌چ‌ی‌لی‌غ‌قا‌کی‌ری‌ش‌ی‌ش‌نی‌نا‌و‌وال‌نی‌ش‌]]ت‌وق‌ی‌تی‌گ‌ه‌ن‌و‌گ‌و‌ش‌ل‌و‌ق‌ب‌ه‌ری‌ک‌ته‌ن‌و‌رم‌و‌ش‌ی‌غا‌نا‌سا‌ی‌ی‌ش‌لی‌ق‌ب‌ه‌خت‌ت‌ل‌ه‌پ‌ب‌و‌با‌یرام‌تی‌ته‌ننه‌تی‌لی‌ک‌ن‌و‌گ‌و‌ز‌و‌ش‌که‌نا‌ده‌تل‌ه‌ن‌گ‌ه‌]]

نه‌وړ‌و‌ز‌ته‌بی‌ت‌ت‌و‌ه‌گ‌و‌زه‌للی‌ک‌با‌یری‌م‌ید‌و‌ر‌]]ب‌و‌ته‌بی‌ت‌ت‌ق‌ی‌ش‌لی‌ق‌ن‌و‌ی‌ق‌و‌سی‌دی‌ن‌ن‌و‌یغ‌ی‌غ‌ی‌پ‌جان‌لی‌تی‌ش‌قا‌با‌ش‌لی‌غان‌ته‌گی‌ز‌سو‌ی‌ن‌ېق‌ی‌پ‌تاغ‌]]ن‌ې‌دی‌ر‌لار‌د‌هل‌]]د‌ه‌ره‌خ‌ل‌ه‌ر‌ک‌و‌کی‌ری‌ش‌که‌با‌ش‌لی‌غان‌کی‌ش‌ی‌ل‌ه‌رگ‌ه‌ن‌ېگ‌ی‌ها‌یا‌نلی‌ق‌ن‌و‌می‌دی‌ب‌ه‌خش‌ن‌ې‌لی‌گ‌ه‌مه‌زگی‌لد‌و‌ر‌]]ش‌و‌گا‌ن‌و‌ر‌و‌ز‌با‌یری‌می‌

ﻣﯩﻼﺩىيىڭ ﻟﯩﻜﻪﻥ ﺋﯩﺴﯩﺮى ﺩﻩ ﻳﺎﺷﯩﻐﺎﻥ ﻣﺎﺭىﭼﯩﺘﯩﯘﺱ ﺑﻪﺭﮔﻪﻥ ﻣﻪﻟﯘﻣﺎﺗﻘﺎ ﺋﺎﺳﺎﺳﻠىﺧﯩﭗ ﺋﺎﺳﯩﻴﺎ ﺑﯩﻠﻪﻥ ﻳﺎﯞﺭﯗﭘﺎ ﺋﺎﺭىﺴىﺪىكى ﺧﻪﻟﻘﺘﺎﺭا ﺳﯩﺪا ﺑﻮﻟﯩﺨﯩ ﺗﯘﻩﻧﺪىﻛىﭼﻪ ﻛﯚﺭﺳﻪﺗﻜﻪﻧﺪى ﻟﯩﻜﻪﻥ ﭘىﺧﻮﻟﻤىيىڭ ﻛﯚﺭﺳىﺘىﺸىﭼﻪ ﺑﯘ ﻳﻮﻝ ﺋﻮﺗﺘﯘﺭا ﺩېڭىزنىڭ ﺷﻪﺭﻗىي ﻗىﺮىغىدىن ﺑﺎﺷﻠىيىپ ﺳﯘﺭىيﻪ ﺋىﺮاق ﻣىﺴﻮﭘﻮﺗﺎﻣىيﻪ ﯞادىسى ﺋىﺮان ﺋﺎﻓﻐﺎﻧىﺴﺘﺎﻧﻐﺎ ﺋېلىپ ﺑارىدۇ ﺋﯚﺗىڭىدىن ﻛېيىن ﺷىمالغا ﺑﯘﺭﯗﻟﯘپ ﺋﺎﺵ ﻣﯘﺗﺎﺭ ﺑﯘ ﺋﺎﺵ ﻣﯘﺗﺎﺭ ﺋﺎﻏﻼﺭدىن ﺋﺎﻻي ﯞادىسىغا ﭼىقىش ﺟﺎﻳﯩﺪا ﺑﻮﻟﺴﺎ ﻛېﺮﻩﻙ ﺩىن ﺋﯚﺗﯜﭖ ﺳىﺮىﺴﻠﻪﺭ ﺋىﻝ ﺑﯘﺗﺎﻧﭽﻪ ﺳﯚﺯ ﺑﻮﻟﯘﭖ ﺑىچﻪﻙ ﺋېل ﺩېگﻪﻥ ﺑﻮﻟﯩﺪۇ ﮔﻪ ﺋﺎﺭىﻡ ﺋﻮﻳﻤﺎﻧﻠىغى ﺋېلىپ ﺑارىدۇ ﻳﯘﺋﺎﻥ ﺋﺎﻟىمى ﭘىﺧﻮﻟﻤىيىڭ ﻣﻪﻟﯘﻣﺎﺗى ﺟﯘڭگو ﺋﺎﺭىﺧﭽىلىرىيىڭ ﺑﻪﺭﻧﯘﺑىي ﻳﻮﻝ ﺩﻩﭖ ﺋﺎﺗىغان ﺑﻮﻟﯩﻐﺎ ﺗﻮغرا ﻛېلىدۇ ﺑﯘﻗىﺮىدىكى ﻣﻪﻟﯘﻣﺎﻧﻼﺭ ﮬﻮﻧﻼﺭ ﺩﻩﯞﺭى ﺩﻩ ﻣىﻼﺩىدىن ﺋىﻝ ﺑىﻝ ﺑﯘﺭﯗﻧﻘى ﭼﺎﻏىدىن ﺗﺎﺭىيىپ ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلىغىيﭼﻪ ﺩاﯞام ﻗىﻠﻐﺎﻥ ﺟﯘڭگو ﯞﻩ ﻳﯘﺋﺎﻥ ﻳﺎﺯﻏﯘﭼىلىرىيىڭ ﺑﻪﺭﮔﻪﻥ ﻣﻪﻟﯘﻣﺎﺗى

ﺗﯘﺭﻙ ﺧﺎﻧﻠىقى ﺩﻩﯞﺭى ﺩﻩ ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلىدىن ﺋىﻝ ﺑىلىغىيﭼﻪ ﺷﻪﺭﻗىيىن ﻏﻪﺭﭘﻜﻪ ﺑارىدىغان ﺧﻪﻟﻘﺘﺎﺭا ﺳﯩﺪا ﻳﻮﻝ ﺗﻮغرىسىدا ﺟﯘڭگوﻧىڭ ﺳﯘي ﺳﯘﻻﻟىسى ﻳىﻠﻨامىسى ﭘېچﯘي ﮬﻪﻗﻘى ﺩﻩ ﻗىﺴﺴﻪ ﺩىمۇ ﻣﻪﻟﯘﻣﺎﺕ ﺑېرىﻟﮕﻪﻥ ﺷﯘ ﻳىﻠﻨامىغا ﻛﯚﺭﻩ ﺩﯗﻧﻴﺎنىڭ ﺷﻪﺭﻗىدىن ﻏﻪﺭﺑىﮔﻪ ﺑارىدىغان ﻳﻮﻝ ﺋﯜﭺ ﺋﺎﺭﻣﺎﻗىيىن ﺋىﺒﺎﺭﻩﺕ ﺑﯘ ﮬﻪﻗﺘﻪ ﻳىﻠﻨامىدا ﻣﯘﻧﺪاق ﻣﻪﻟﯘﻣﺎﺕ ﺑېرىﻟﮕﻪﻥ

ﺳﯘي ﺳﯘﻻﻟىسى ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلىدىن ﺋىﻝ ﺑىلىغىيﭼﻪ ﮬﯜﻛﯜﻡ ﺳﯜﺭﮔﻪﻥ ﺋىڭ ﭘادىشاھى ﻳﺎﯕﺪېﻧىڭ ﯞاﻗﺘىدا ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلىدىن ﺋىﻝ ﺑىلىغىيﭼﻪ ﻏﻪﺭﺑىي ﺭاﻳﻮﻧدىكى ﺩﯙﻟﻪﺗﻠﻪﺭنىڭ ﺳﯩﺪا ﺋﻪﻟﭽىلىرىيىڭ ﻛﯚﭘﭽىﻟىﻜى ﮬﺎﺯىرقى ﮔﻪﻧﺴﯘﺩىكى ﭼاﯕﻐىغا ﻛېلىپ ﺟﯘڭگو ﺑىﻠﻪﻥ ﺳﯩﺪا ﺋىشلىرىنى ﻳﯘﺭﮔﯜﺯﮔﻪﻥ ﻣﺎﻧﺎ ﺷﯘ ﻣﯘھىﻡ ﮬﻪﯞالنى ﮬېﺴﺎﭘﻘﺎ ﺋﺎﻟﻐﺎﻥ ﻳﺎﯕﺪي ﭘىچﯘي ﺋﺎﻧﻠىق ﻛىشىنى ﺟﯘڭگو ﺗﻪﺭﻩﭘنىڭ ﺳﯩﺪا ﺋىشلىرىغا ﻣﻪﺳﺘﯘﻝ ﻗىلىپ ﺗﻪيىن ﻗىﻠﻐﺎﻥ ﭘىچﯘي ﺟﺎﯕﻐىغا ﻛﻪﻟﮕﻪﻥ ﭼﻪﺕ ﺋﻪﻝ ﺳﯩﺪىﮔﻪﺭلىرى ﺑىﻠﻪﻥ ﺑﻮﻟىدىغان ﻣﯘﺋﺎﻣىلىدىن ﭘادىلىيىپ ﻏﻪﺭﺑىي ﺭﯨﺒﻮﻧدىكى ﺋﺎﺭمىقىدىن ﺋﺎﻟﻐﺎﻧﺪا ﺋﻮﺗﺘﯘﺭا ﺋﺎﺳىيانى ﻛﻪﻙ ﻣﻪيىدىن ﺋﺎﻟﻐﺎﻧﺪا ﺷﻪﺭﻗىي ﺗﯘﺭﻛىﺴﺘﺎﻧدىن ﺗﺎﺭىيىپ ﻳﺎﯞﺭﯗﭘﺎﻏىﭼﻪ ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺟﺎﻳﻼﺭنى ﺋﯚﺯ ﺋىﭼىﮔﻪ ﺋﺎﻟىدۇ ﺩﯙﻟﻪﺗﻠﻪﺭﺩﻩ ﻳﺎﺷﺎﻳدىغان ﺧﻪﻟﻘﻠﻪﺭنىڭ ﺋﯚﺭﭖ ﺋﺎﺩﻩﺗﻠىرى ﺋﯘﻻﺭنىڭ ﺩﯙﻟىيىدىكى ﻳﻮﻟﻼﺭ ﺋﺎﻏﻼﺭ ﺩﻩﯞﻳﺎﻻﺭ ﺧﻪﺗﻪﺭﻟىﻚ ﺋﯚﺗﻜﻪﻟﻠﻪﺭ ﻳﻮﻝ ﺋﯚﺗﻜﻪﻟﻠىرى ﺗﻮغرىسىدا ﻣﻪﻣﯘﻣﺎﺕ ﺗﻮﭘﻠىغان ﭘىچﯘي ﺗﻮﭘﻠىغان ﻣﺎﻧﺒرىيالىرىغا ﺋﺎﺳﺎﺳﻠىيىپ ﻏﻪﺭﺑىي ﺭاﻳﻮﻧدىكى ﺩﯙﻟﻪﺗﻠﻪﺭنىڭ ﺧﻪرىيىسى ﺋﺎﻣﻠىق ﺋﯜﭺ ﺟىلىدىلىق ﺋﻪﺳﻪﺭ ﻳﺎﺯﻏﺎﻥ ﻣﺎﻧﺎ ﺷﯘ ﺋﻪﺳﻪﺭﺩﻩ ﻣﯘﻧﺪاق ﺩىيىﻟﮕﻪﻥ ﺋﺎﺩﺷﺎﺗادىن ﻏﻪﺭﺑىﮔﻪ ﻗﺎﺭاپ ﻣىڭىپ ﻛﺎﺳىي ﺩېڭىزىيىڭ ﺑﻮيىغا ﻛىرىشى ﺩﻩ ﺋﯜﭺ ﻳﻮﻝ ﺑﺎﺭ ﺋىﻝ ﺑﯘ ﻳﻮﻟﻼﺭنىڭ ﺑىرى ﺷﺎﻣﺎﻝ ﻳﻮﻝ ﺩﻩﭖ ﺋﺎﺗىلىدۇ ﺑﯘ ﻳﻮﻝ ﻗﯘﻣﯘﻝ ﺑارىﻛﯘﻝ ﺋﯘﺭالار ﺋﯘﻳﻐﯘﺭﻻﺭ ﻛﯚﺯﺩﻩ ﺗﯘﺗﯘﻟىدۇ ﺋﺎ ﺑﺎﺷﺎﻳىدىغان ﺟﺎﻳﻼﺭ ﻗﯘﻣﯘﻟتىڭ ﻏﻪﺭﺑىدىن ﺗﺎﺭىيىپ ﺋېل ﯞادىسىغىﭼﻪ ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺟﺎﻳﻼﺭ ﻛﯚﺯﺩﻩ ﺗﯘﺗﯘﻟىدۇ ﺋﺎ ﺋﺎﺭﻗىلىق ﺗﯘﺭﻙ ﺧﺎﻧﻠىقىيىڭ ﺋﻮﺭدىسىغا ﻏﻪﺭﺑىي ﺗﯘﺭﻙ ﺧﺎﻧﻠىقىيىڭ ﺋﺎﻻس ﺩﻩﺭﻳاسى ﺑﻮيىدىكى ﺋﻮﺭدىسى ﻛﯚﺯﺩﻩ ﺗﯘﺗﯘﻟىدۇ ﺋﺎ ﺋېلىپ ﺑارىدۇ ﺋﯚﺗىڭىدىن ﻛېيىن ﻏﻪﺭﭘﻜﻪ ﻗﺎﺭاپ ﻣﺎﯕﻐﺎﻧﺪا ﭼﯘ ﺩﻩﺭﻳاسىدىن ﺋﯚﺗﯜﭖ ﺷﻪﺭﻗىي ﺭﻭﻣﺎ ﺋىﻣﭙىرىيىسىﮔﻪ ﻛﺎﺳىي ﺩېڭىزىيىڭ ﺑﻮيىغا ﺑارىدۇ ﻳﻮﻟﻼﺭنىڭ ﭘﻪﻧﻪ ﺑىرى ﺋﻮﺗﺘﯘﺭا ﻳﻮﻝ ﺩﻩﭖ ﺋﺎﺗىلىدۇ ﺑﯘ ﻳﻮﻝ ﺋﯘﺭﭘﺎﻥ ﻗﺎﺭاشﻪﮬﻪﺭ ﻛﯚﭼﺎﺭ ﻗﻪﺷﻘﻪﺭ ﺋﺎﺭﻗىلىق ﺋﯚﺗىدۇ ﻗﻪﺷﻘﻪﺭدىن ﭼىقىپ ﻏﻪﺭﭘﻜﻪ ﻗﺎﺭاپ ﻣﺎﯕﻐﺎﻧﺪا ﭘﺎﻣىﺭ ﺋﺎﻏﻠىرىدىن ﺋېشىپ ﭘﻪﺭﻏﺎﻧﻪ ﺗﺎﺷﻜﻪﻧﺖ ﺳﻪﻣﻪﺭﻗﻪﻧﺖ ﻛىيﻮﺩ ﺑﯘﺧﺎﺭا ﻣﻪﺭﯞىدىن ﺋﯚﺗﯜﭖ ﺋىﺮان ﺋﺎﺭﻗىلىق ﻛﺎﺳىي ﺩېڭىزىيىڭ ﺑﻮيىغا ﺑارىدۇ ﻳﻮﻟﻼﺭنىڭ ﭘﻪﻧﻪ ﺑىرى ﺟﻪﻧﯘﺑىي ﻳﻮﻝ ﺩﻩﭖ ﺋﺎﺗىلىدۇ ﺑﯘ ﻳﻮﻝ ﭘىچﺎﻥ ﺧﻮﺗﻪﻥ ﻗﺎﻏﺎﻟىق ﺗﺎﺷﻘﻮﺭﻏﺎﻧدىن ﺋﯚﺗﯜﭖ ﭘﺎﻣىﺭ ﺋﺎﻏﻠىرىدىن ﺋېشىپ ﯞاﺧﺎﻥ ﺋﺎﻓﻐﺎﻧىﺴﺘﺎﻧﺪا ﺋﻮﺧﺎﺭىﺴﺘﺎﻥ ﺋﺎﻓﻐﺎﻧىﺴﺘﺎﻥ ﺋىﻤﭙﺘﺎﻟىﺕ ﮬﺎﺯىرقى ﭘﺎﻛىﺴﺘﺎﻥ ﺷىمال ﮬىندىﺴﺘﺎﻥ ﺑﺎﻣىيﺎﻥ ﺋﺎﻓﻐﺎﻧىﺴﺘﺎﻧﺪا ﻛىيﻮﺩ ﺳﻪﻣﻪﺭﻗﻪﻧﺘىڭ ﻏﻪﺭﺑىي ﺷىمالىدا ﺋﺎﺭﻗىلىق ﺷىمالىي ﮬىندىﺴﺘﺎﻧﻐﺎ ﺋېلىپ ﺑارىدۇ ﺑﯘ ﭘﻪﺭﺩىن ﻏﻪﺭﭘﻜﻪ ﻗﺎﺭاپ ﻳﯘﺭﮔﻪﻧﺪﻩ ﻛﺎﺳىي ﺩېڭىزىيىڭ ﺑﻮيىغا ﺑﺎﺭغىلى ﺑولىدۇ ﺑﯘ ﺋﯜﭺ ﻳﻮﻝ ﺑﻮيىدىكى ﺩﯙﻟﻪﺗﻠﻪﺭنىڭ ﮬﻪﺭﺑىرىيىڭ ﺋﯚﺯﻟىرى ﻣﺎﯕﻐىدىغان ﻳﻮﻟﻠىرى ﺑﻮﻟﯘﭖ ﺷىمالدىن ﭼﻪﻧﯘﭘﻘﺎ ﻗﺎﺗﻨﺎﻳﺪۇ ﺋﯘﻗﯘﻣﯘﻝ ﺋﯘﺭﭘﺎﻥ ﭘىچﺎﻥ ﻏﻪﺭﺑىي ﺭاﻳﻮﻧغا ﺑارىدىغان ﻳﻮﻟﻼﺭنىڭ ﺩﻩﺭﯞازىسى ﺑﻮﻟﯘﭖ ﺩﺎﺷﺘﺎ ﺑﻮﻟﺴﺎ ﻧﺎﮬايىتى ﻣﯘھىﻡ ﺋﯚﺗﻜﻪﻝ ﭘىچﯘي ﺗﻪﺳﯟىرلىﮔﻪﻥ ﻳﻮﻟﻼﺭ ﺗﯘﺭﻙ ﺧﺎﻧﻠىقى ﺩﻩﯞﺭىدىكى ﺋىﻝ ﺋىﻝ ﺧﻪﻟﻘﺘﺎﺭا ﺳﯩﺪا ﻳﻮﻟﻠىرى ﺑﻮﻟﯘﭖ ﺑﯘ ﻳﻮﻟﻼﺭ ﻏﻪﺭﺑى ﺩﻩ ﺷﻪﺭﻗىي ﺭﻭﻣﺎ ﺋىﻣﭙىرىيىسىيىڭ ﭘﺎﻳﺘﻪﺧﺘى ﻛﻮﻧىﺴﺘﺎﻧﺘىيﻮﻝ ﮬﺎﺯىرقى ﺋىﺴﺘﺎﻣﺒﯘﻝ ﺩىن ﺗﺎﺭىيىپ ﺷﻪﺭﻗﺘﻪ ﻛﯚﺭىيىﭼىﭼﻪ ﮬﺎﺯىرقى ﭼﺎﯞﺷﯩﻪﻧﻜىﭼﻪ ﺑارىدىغان ﻳﻮﻝ ﺋىدى ﭘىچﯘيىڭ ﻏﻪﺭﺑىي ﺭﻳﻮﻧىدا ﺑېڭى ﺩﯙﻟﻪﺗﻠﻪﺭنىڭ ﺧﻪرىيىسى ﺋﺎﻣﻠىق ﺋﻪﺳىرى ﺩﻩ ﺧﺎيىرىﻟﮕﻪﻥ ﺷىمالىي ﺋﻮﺗﺘﯘﺭا ﺟﻪﻧﯘﺑىي ﻳﻮﻝ ﺩﻩﭖ ﺋﺎﺗﺎﻟﻐﺎﻥ ﺋﯜﭺ ﻳﻮﻟنىڭ ﺋﺎﺳاسى ﻟېﻧىيىس ﯞﻩ ﺗﻮﻛﯘﻧﻠﯘﺭى ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺭاﻳﻮﻧﻼﺭ ﻛﺎﺳىي ﺩېڭىزىيىڭ ﺷﻪﺭﻗىي ﯞﻩ ﺷىمالىي ﻗىﺮﻏﺎﻗﻠىرىدىكى ﺟﺎﻳﻼﺭ ﺋﻮﺗﺘﯘﺭا ﺋﺎﺳىيا ﺋﺎﻓﻐﺎﻧىﺴﺘﺎﻥ ﺋﺎﺭىﻡ ﺋﻮﻳﻤﺎﻧﻠىقى ﺟﯘﯕﻐﺎﺭ ﺋﻮﻳﻤﺎﻧﻠىقى ﺗﯘﺭﻙ ﺧﺎﻗﺎﻧﻠىقىيىڭ ﺋېرىﺧﯘرىيىسى ﺋىچى ﺩﻩ ﺑﻮﻟﯘﭖ ﺷﯘ ﭼﺎﻏىﺩىﻻ ﺋﯘﺭﻛﻠﻪﺭ ﺧﻪﻟﻘﺘﺎﺭا ﺳﯩﺪا ﻳﻮﻟىيىڭ ﺧﻮﺟﺎﻳىتى ﺋىدى

ﻟﯩﻜﻪﻥ ﺷﻪﺭﻕ ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺗﻮغرىسىدا ﺋﻪﮬﺮىﺭ

ﺑﯧﻘىيىقى ﻳىﻠﻼﺭدىن ﺑېرى ﺑﻪﺯى ﺋﺎﻟىﻤﻼﺭ ﭼﻪﺕ ﺋﻪﻝ ﺋﺎﻟىﻤﻠىرىمۇ ﺑﯘﻧىڭ ﺋىچى ﺩﻩ ﻗﻪﺩىمكى ﺧﻮﺗﻪﻧنىڭ ﺑىچﻪﻙ ﺗﻮﻗﯘﻣىيىچىلىقى ﮬﻪﻗﻘى ﺩﻩ ﻣﯘﻻﮬىزﻩ ﻳﯘﺭﮔﯜﺯﮔﻪﻧﺪﻩ ﺋﺎﺭىخى ﺋﻪﻣﻪﻟىيﻪﻛﻜﻪ ﺯادى ﺋﯘﻳﻐﯘﻥ ﻛﻪﻟﻤﻪﻳﺪىغان ﺋﺎﺗﺎﻟﻤىش ﺷﻪﺭﻕ ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺩﻩﻳﺪىغان رىﯞايەتنى ﻛﯚﺗﯜﺭﯛﭖ ﭼىقىپ ﺧﻮﺗﻪﻧﮔﻪ ﭘىﻠﻪ ﻗﯘﺭﯗتىيىڭ ﺋﯘﺭىغىنى ﺷﻪﺭﻕ ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺟﯘڭگو ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺋىڭ ﺋېلىپ ﻛﻪﻟﮕﻪﻧﻠىكى ﺋﯚﺗىڭىدىن ﺑﯘﺭﯗﻥ ﺧﻮﺗﻪﻧﺪﻩ ﺑىلىيىڭ ﻳﻮﻕ ﺋىﻜﻪﻧﻠىكىنى ﺳﯚﺯﻟﻪﻳﺪىغان ﺑﻮﻟﯘﭖ ﻗﺎﻟﺪى ﺑﯘ رىﯞايەﺗﻠﻪﺭنى ﺭاستﻘﺎ ﺗﺎﻳﻼﻧﺪﯗﺭﯗﺷﻘﺎ ﺋﯘﺭﯗنىﯞاﺗﻘﺎﻧﻼﺭ ﺭﻩﺕ ﻗىلىقلى ﺑﻮﻟﻤﺎﻳﺪىغان ﺋﺎﺭىخى ﭘﺎﻛىﺘﻼﺭدىن ﻛﯚﺯ ﻳﯘﻣﯘﭖ ﺧﻮﺗﻪﻧﮕﻪ ﭘىﻠﻪ ﻗﯘﺭﯗتىيىڭ ﺋﯘﺭىغىنى ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلىلىرى ﺧﻮﺗﻪﻥ ﺧﺎﻗﺎﻧى ﯞىچﺎﻳﺎ ﺟﺎﯞا ﺑﯘ ﺑﯘﺩﺩا ﺩىيىغا ﺋېﺘﯩﺪاق ﻗىلىدىغان ﺧﻮﺗﻪﻥ ﺋﯘﻳﻐﯘﺭلىرىيىڭ ﺑﻮﺩﺩىﺴﺖ ﮬىندىيﭼﻪ ﺋىﺴﻤى ﺑﻮﻟﺴﺎ ﻛېﺮﻩﻙ ﻏﺎ ﻳﺎﺗﻠىق ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺟﯘڭگو ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺋېلىپ ﻛﻪﻟﮕﻪﻥ ﺷﯘﻧىڭدىن ﻛېيىن ﺧﻮﺗﻪﻧﺪﻩ ﺑىچﻪﻙ ﺗﻮﻗﯘﻣىيىچىلىقى ﭘﻪﻳﺪا ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺩىيىشىدۇ

ﺋﯘﻻﺭنىڭ ﺑىردىيىﺭ ﺋﺎﺳﺎﺳﻠىيىدىغان ﺩﻩﺳﻤﺎﻳىسى ﺟﯘڭگو ﺋﺎﺭىخىدا ﺋﯚﺗﻜﻪﻥ ﻣﻪﺷﮬﯘﺭ ﺑﯘﺩﺩىﺴﺖ ﺷﯘﻩﻧﺠﺎﻙ ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلى ﺗﯘﻏﯘﻟﯘﭺ ﺋىﻝ ﺋﯚﻟﮕﻪﻥ ﺋىڭ ﺋﯘﻟﯘﻍ ﺋﺎﯓ ﺩﻩﯞﺭىدىكى ﻏﻪﺭﺑىﮔﻪ ﺳﺎﻳﺎﮬﻪﺕ ﺧﺎيىرىسى ﺋﺎﻣﻠىق ﺋﻪﺳىرىدىكى ﺷﻪﺭﻕ ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺗﻮغرىسىدىكى رىﯞايەﺕ

ﺷﯘﻩﻧﺠﺎﻙ ﮬىﺪﻭ ﺑﯘﺩﺩىزىيىمىنى ﺋﯘﮔىتىش ﯞﻩ ﺗﻪﻗﻘىق ﻗىلىش ﺋﯜﭼﯜﻥ ﮬىندىﺴﺘﺎﻧﻐﺎ ﺑېرىپ ﺋىﻝ ﺑىلى ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلىدىن ﺋىﻝ ﺑىلىغىيﭼﻪ ﺋﯘﺭﻏﺎﻥ ﺋﯘ ﻟﯘﭘﺎﯕﻐﺎ ﻗﺎﻳىيىپ ﻛﻪﻟﮕﻪﻧﺪىن ﻛېيىن ﺋﻮﺗﺘﯘﺭا ﺋﺎﺳىيا ﮬىندىﺴﺘﺎﻧﺪا ﻛﯚﺭﮔﻪﻥ ﺑىﻟﮕﻪﻥ ﺋﺎﯕﻠىﻐﺎﻧﻠىرىغا ﺋﺎﺳﺎﺳﻠىيىپ ﺋﯘﻟﯘﻍ ﺋﺎﯓ ﺩﻩﯞﺭىدىكى ﻏﻪﺭﺑىﮔﻪ ﺳﺎﻳﺎﮬﻪﺕ ﺧﺎيىرىسى ﺩېگﻪﻥ ﺋﻪﺳﻪﺭنى ﺑىيﻪﻧﭽى ﺩېگﻪﻥ ﻛىشىيىڭ ﺑﺎﺭﺩىمى ﺑىﻠﻪﻥ ﺗﯚﺯﯛﭖ ﭼىﻘﻘﺎﻥ

ﺋﯘﻟﯘﻍ ﺋﺎﯓ ﺩﻩﯞﺭىدىكى ﻏﻪﺭﺑىﮔﻪ ﺳﺎﻳﺎﮬﻪﺕ ﺧﺎيىرىسى ﺋﺎﻣﻠىق ﺋﻪﺳﻪﺭﮔﻪ ﺷﯘﻩﻧﺠﺎﻧىڭ ﺋېيىپ ﺑېرىشى ﺑﻮيىﭼﻪ ﮬىندى ﺗىجﻪﺕ رىﯞايەﺗﻠىرى ﺋﺎﺳﺎﺳىدا ﺧﻮﺗﻪﻥ ﺧﺎﻧى ﯞىچﺎﻳﺎ ﺟﺎﯞاﻏﺎ ﻳﺎﺗﻠىق ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺷﻪﺭﻕ ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺟﯘڭگو ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺧﻮﺗﻪﻧﮕﻪ ﻛېلىدىغان ﭼﺎﻏىدا ﺑﺎش ﻛىيىمىيىڭ ﺋىچىﮔﻪ ﭘىﻠﻪ ﻗﯘﺭتىيىڭ ﺋﯘﺭﯗقىنى ﻳﻮﺷﯘﺭﯗﭖ ﭼىﮔﺮادىن ﺋﯚﺗﻜﻪﻧﻤىش ﭼىﮔﺮادىكىﻠﻪﺭ ﻣﻪﻟىﻜىيىڭ ﺑﺎش ﻛىيىمىنى ﺗﻪﻛﺸﯜﺭﯛﺷﻜﻪ ﺟﯚﺭﻧﻪ ﻗىﻼﻣىغان ﻣﻪﻟىﻜﻪ ﺧﻮﺗﻪﻧﮕﻪ ﻛﻪﻟﮕﻪﻧﺪىن ﻛېيىن ﻳىﻠىنى ﺋﯚﺳﺘﯜﺭﮔﻪﻥ ﺑﯘﻧى ﻛﯚﺭﮔﻪﻥ ﯞﻩﺯىﺭﻟﻪﺭ ﺧﻮﺗﻪﻥ ﺧﺎيىغا ﺑﯘ ﻗﯘﺭﯗﺗﻼرنى ﻛﯚﻳﺪﯛﺭﯛﭘﺒﯩﻠ ﺑﻮﻟﻤىسۇ ﺋﻪ ﺗجدىﺭﮬﺎﻏﺎ ﺋﺎﻳﻠىتىشى ﻣﯘﻣﻜىن ﺩﻩﻳﺪۇ ﺋﻪﻣﻤﺎ ﻣﻪﻟىﻜﻪ ﭘىﻠﻪ ﻗﯘﺭﯗتىنى ﻳﻮﺷﯘﺭﯗﻥ ﮬﺎﻟﺪا ﺑﯧﻘىپ ﺋﯚﺳﺘﯜﺭﯛﭖ ﺋﯚﺗىڭىن ﭼىﻘﻘﺎﻥ ﺑىچﻪﻛتىن ﺷاﻳى ﺩﯗﺭﺩﯗﻥ ﺗﻮﻗﯘﭖ ﻛىيىﻡ ﻛېچﻪﻙ ﺗىﻛىپ ﻛىيىپتۇ ﺑﯘﻧى ﻛﯚﺭﮔﻪﻥ ﺧﻮﺗﻪﻥ ﺧﺎﻧى ﭘىﻠﻪ ﻗﯘﺭﯗﺗنى ﺋﯚﺳﺘﯜﺭﯛﺷﻜﻪ ﻳﻮﻝ ﻗﻮﻳﯘپتۇ

ﺑﯘ رىﯞايەﺗنىڭ ﺋﺎﺭىخى ﺋﻪﻣﻪﻟىيﻪﺗﻜﻪ ﺯادى ﺋﯘﻳﻐﯘﻥ ﻛﻪﻟﻤﻪﻳﺪىﻏﺎﻧﻠىقىنى ﺋىﺴﭙﺎﺗﻼش ﺋﯜﭼﯜﻥ ﻣىﻼﺩىيىڭ ﺋىﻝ ﺑىلى ﺧﻮﺗﻪﻥ ﺧﺎيىغا ﻳﺎﺗﻠىق ﻗىلىنغان ﺑﻮﻟﻐﺎﻥ ﺷﻪﺭﻕ ﻣﻪﻟىﻜىسى ﺟﯘڭگو ﻣﻪﻟىﻜىسى ﭘىﻠﻪ ﻗﯘﺭﯗتىنى ﺧﻮﺗﻪﻧﮕﻪ ﺋېلىپ ﻛېلىشتىن ﺋﺎﺯ ﺩېگﻪﻧﺪﻩ ﺋىﻝ ﺑﯘﺭﯗﻥ

مىلادىدىن  ئەسىر بۇرۇن خوتەندە يىپەك توقۇمىچىلىقىنىڭ تەرەققىي قىلغانلىقىنى باۋرۇپادىكى رومالىقلارنىڭ خوتەندە توقۇلغان يىپەك ماللارنى ئەتىۋالاپ ئۇنىڭدىن كىيىم  كېچەك كىيىگەنلىكىنى شۇ چاغلاردا تېخى جۇڭگودىن چىقىدىغان يىپەك ماللارنى بىلمەيدىغانلىقىنى ئىسپاتلايدىغان پاكىتلارنى كەلتۈرۈش ئارقىلىق خوتەنگە يىپەك قۇرۇتىنىڭ نۇرۇقىنى شەرق مەلىكىسى ئېلىپ كەلگەن دېگەن رىۋايەتنى رەت قىلىش لازىم

ئاتالمىش شەرق مەلىكىسى توغرىسىدىكى يالغان رىۋايەتنى رەت قىلىش ئۈچۈن قەدىمكى چاغلاردا رومالىقلارنىڭ جۇڭگونىڭ يىپەك ماللىرىنى تېخى بىلمىگەن ۋە ئۇنى كۆرمىگەن چاغدا ئەڭ دەسلەپ قايسى خەلقلەر توقىغان يىپەك ماللارنى بىلىدىغانلىقى ۋە ئۇ ماللاردىن كىيىم  كېچەك كىيىگەنلىكى توغرىسىدا مەلۇمات بېرىش ناھايىتى مۇھىم مەسىلە

قەدىمكى چاغدىكى يۇنان ۋە روما ئالىملىرىدىن كىتىئاس مىلادىدىن  يىل بۇرۇن ئۆتكەن سىئرا بون مىلادىدىن  يىل بۇرۇن تۇغۇلۇپ مىلادىنىڭ  يىلى ئالەمدىن ئۆتكەن خوبلىئوس ۋىيىگىلى مارۇ مىلادىنىڭ  يىللىرى ئۆتكەن روما تارىخچىسى فىلوروس مىلادىنىڭ  يىللىرى ئۆتكەن فىلىپپى مىلادىنىڭ  يىلى تۇغۇلۇپ  يىلى ئالەمدىن ئۆتكەن كىلاۋدى پىتولى مىلادىنىڭ  ئەسىرلىرىدە ئۆتكەن قاتارلىقلار ئۆزلىرىنىڭ بازغان ئەسەرلىرىدە تارىم ئويمانلىقىدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ يۇرتىنى خوتەننى ئاساس قىلغان يۇنان تىلىدا سىرىسلار دۆلىتىيىپەك دۆلىتى دەپ بېزىشقان

باۋرۇپالىقلاردىن تۇنجى قېتىم يىپەك دۆلىتى سىرىسلار دۆلىتى توغرىسىدا مەلۇمات بەرگەن يۇنان ئالىمى كىتىئاس بولۇپ ئۇ مىلادىدىن  يىل بۇرۇن سىرىسلار دۆلىتى دېگەن نامنى ئىلغا ئالغان

يۇنان ئالىملىرىدىن سىئىرابون ساياھەت خاتىرىسى ناملىق ئەسىرىنى بازغاندا مىلادىدىن بىر ئەسىر بۇرۇن ئۇلۇغ ئىسىلاچى ئالىكاندىر ماكىدونىكى ئىسكەندەر زۇلقەرنەينىنىڭ مىلادىدىن  يىل بۇرۇن ئالەمدىن ئۆتكەن مەشھۇر سەرگەردىسى ئۇنىسكىر يىخوسنىڭ خاتىرىسىدىن پايدىلانغان ھىندىستانغا كەلگەن ئۇنىسكىر يىخوس ئۆزى بازغان خاتىرىدە ئۇيغۇرلارنىڭ ئانا يۇرتى بولغان تارىم ئويمانلىقىنى سىرىسلار دۆلىتىيىپەك دۆلىتى دەپ بازغان سىرىسلار دۆلىتىيىپەك دۆلىتى توغرىسىدا يۇنان ۋە روما يازغۇچىلىرى ئىچىدىن مىلا بىلىپپى مارىسىللىخوس پىتولى قاتارلىقلارنىڭ بەرگەن مەلۇماتى بىرقەدەر تەپسىلىراق ۋە ئېنىقراق

روما يازغۇچىسى مىلا مىلادىنىڭ  يىللىرى ئۆتكەن ئاسىيانىڭ شەرقىدە ھىندىلار سىرىسلىقلار سىتىسىلىكلەر ياشايدۇ ھىندىلار بولسا جەنۇبتا سىتىسىلىكلەر بولسا ئەڭ شىمالدا سىرىسلار بولسا مانا شۇ ئىككىسىنىڭ سىتىسىلىكلەر بىلەن ھىندىلار ئا ئوتتۇرا قىسمىدا ياشايدۇ سىرىسلىقلار دۇنيادا تەڭدىشى تېپىلمىدىغان دەمىمى سادىق ئادەملەر ئۇلار سودا ئىشلىرىغا ئۇستا بولۇپ سودا قىلغاندا بۈزمۇيۈز تۇرۇپ سۈزلەشمەيدۇ ماللىرىنى قۇملۇققا قويۇپ قويۇپ كەيتىنى قىلىپ تۇرىدۇ دەپ يازىدۇ مىلانتىڭ سىرىسلىقلار توغرىسىدا بەرگەن مەلۇماتى ئەمەلىيەتكە دەلمۇدەل ئۇيغۇن كېلىدۇبۇنىڭدا دىققەت قىلىشقا ئىززىيدىغان ئۈچ مۇھىم نۇقتا بارمىلا ئېيتقاندەك ىندىستان سىرىسلىقلار ئۇيغۇرلار ئانىڭ يۇرتى تارىم ئويمانلىقىنىڭ جەنۇبىغا جايلاشقان مىلا سىرىسلىقلار سودا قىلغاندا بۈزمۇيۈز تۇرۇپ سۈزلەشمەيدۇ مالنى قۇملۇققا قويۇپ قويۇپ كەيتىنى قىلىپ تۇرىدۇ دەيدۇ بۇنداق ئەھۋال قەدىمكى چاغلاردا تۈركى خەلقلرىدە ئادەتكە ئايلىنىپ كەتكەن ئىسىز سۇدانى كۆرسىتىدۇ مىلا سىرىسلىقلار مالنى قۇملۇققا قويىدۇ دەيدۇ مىلا ئېيتقان قۇملۇق تارىم ئورمانلىقىدىكى قۇملۇق چۆلىنى كۆرسىتىدۇ جۇڭگونىڭ ئاساسى ئېررىتورىيىسى بولغان ئوتتۇرا تۈزلەڭلىكتە قۇملۇق چۆل يوق بۇنى جۇغراپىيىدىن ئاددى ساۋدا بار ئادەملەرنىڭ ھەممىسى بىلىدۇ

تەبىئەتشۇناس رىم يازغۇچىسى پىلىپپى تەبىئەت تارىخى ناملىق ئەسىرىدە سىرىس دۆلىتىيىپەك دۆلىتى توغرىسىدا مەزمۇنى مىلا بەرگەن مەلۇماتقا ئوخشايدىغان مەلۇمات بېرىدۇ پىلىپپى مۇنداق دەپ يازىدۇ سىرىسلىقلارنىڭ ئورمانلىرىدىن يىپەك چىقىدۇ دۇنياغا مەشھۇر ئۇلار كىمخاپ تاۋاق دۇردۇن توقۇپ رومغا ئېلىپ بېرىپ ساتىدۇ سىرىسلىقلار مۇلاھىم تارىخچاق كېلىدۇپىلىپپى يەنە مۇنداق دەپ يازىدۇ سىرىسلىقلار بوي ئۇرقى جەھەتتە ئادەتتىكى ئادەملەردىن ئېگىز چاچلىرى قىزىل كۆزلىرى كۆك ئاۋازلىرى جاراڭلىق كېلىدۇ چەتتىن بارغانلار ئۇلارنىڭ تىلىنى بىلمەيدۇ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار بىلەن سۆھبەتلىشەلمەيدۇ چەتتىن بارغانلار ماللىرىنى مەلۇم دەريانىڭ شەرقى قىرغىقىغا ئېلىپ بېرىپ سىرىسلىقلارنىڭ ماللىرىنىڭ يېتىغا قويىدۇ ئەسلىدە بېكىتىلگەن باھا بويىچە مال ئالماشتۇرۇلىدۇپىلىپپىنىڭ مەلۇماتىدىن ئارىغاندا سىرىسلىقلارنىڭ يىپەك ماللىرى رومغا ئېلىپ بېرىلىپ سېتىلىدىكەن ئۇنىڭ ئۈستىگە پىلىپپىنىنىڭ سىرىسلىقلارنىڭ ئېرقى خۇسۇسىيەتلىرى توغرىسىدا بەرگەن مەلۇماتى ناھايىتى يۇقىرى قىممەتكە ئىگە بۇ ئۇيغۇرلارنىڭ ئاق تەلىك ئېرققا مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ جۇڭگونىڭ قەدىمكى تارىخچىلىرىمۇ ئېرقى جەھەتتىن ئۇيغۇرلارغا بەكمۇ يېقىن بولغان ئويسۇنلارنى كۆك كۆز قىزىل چاچدەپ بازغان بولسا قىرغىزلارنى چىرايى ئاق سۈزۈك قىزىل چاچ كۆزلىرى كۆكدەپ بازغان پىلىپپىنى رىم ئات سۆڭەكلىرىنىڭ تەيشى ئىشرەت كەيپ ساپاغا بېرىلىپ تۇرمۇشتا چىرىكىلىشىپ بايلىقلارنى ھەددىدىن ئارتۇق بۇزۇپ جېچىپ ئەخلاقى جەھەتتە بەكمۇ بۇزۇلۇپ كەتكەنلىكى ئۇلارنىڭ كىيىدىغان كىيىملىرىنىڭ سىرىسلەر دۆلىتىدىن كېلىدىغان كىمخاپ تاۋار دۇردۇنلاردىن ئىككىلىغانلىقى سىرىسلار دۆلىتىدىن سېتىپ ئالىدىغان يىپەك ماللار ئۈچۈن رىم تىللالىرىنىڭ ئالتۇن پۇللىرىنىڭ ئا سىرىسلىقلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ كېتىدىغانلىقى توغرىسىدا ھەسرەتلىنىپ مۇنداق دەپ بازغان ئىدى دۆلىتىمنىڭ تىللالىرىدىن ھىندىستان سىرىسلار دۆلىتى ۋە ئەرەپ يېرىم ئارىلى قاتارلىق ئۈچ دۆلەتكە ھەر يىلى ئاز دېگەندە يۈز مىليون سىخىر كىيىس رىم تىللاسى ئېقىپ كېتىدۇ مانا مۇشۇ پۇللار دۆلىتىمدىكى ئەرلەر بىلەن ئاياللار ئاق سۆڭەكلەرنى دىمەكچىنىڭ بۇزۇپ جېچىپ خەجلىشى ئۈچۈن كېتىدۇپىلىپپىنىنىڭ تەبىئەت تارىخىدىكى مەلۇماتقا ئاساسلانغاندا روما ئاق سۆڭەكلىرى ئۆزلىرىنىڭ تەيشى ئىشرەت كەيپ ساپالىق تۇرمۇشىنىڭ ئېھتىياجىغا لازىم بولىدىغان يىپەك ماللارنى سىرىسلىقلاردىن ئالغان بولسا دورا دەرمەك ئۈنچە ياقۇنلارنى ھىندىستاندىن مەرۋايىتلارنى ئەرەبىستاندىن ئالغان

يۇقىرىدا ئېيتىلغاندەك ھەر يىلى روما پۇلىدىن يۈز مىليون سىيىسىرىكىيىس رىم تىللاسى روما ئاق سۆڭەكلىرىنىڭ ئېھتىياجى ئۈچۈن سىرىسلىقلاردىن سېتىپ ئالىدىغان يىپەك ماللار ھىندىستاندىن ۋە ئەرەبىستاندىن ئالىدىغان دورا دەرمەك ئۈنچە ياقۇت مەرۋايىتلار ئۈچۈن سەرپ بولغان يونان ئالىمى كىلاۋدى پىپىئۇلىپپى جۇغراپىيە ناملىق ئەسىرىدە سىرىسلار دۆلىتى يىپەك دۆلىتى نىڭ تەبىئى شارائىتى قانداق خەلقلەر ياشايدىغانلىقى توغرىسىدا مۇنداق دەپ يازىدۇ  سىرىسلار دۆلىتىنىڭ غەربىي چېگرىسى سىتىيە بولۇپ ئۇ ئىمماۋىس تېغىنىڭ سىرتىدا شىمال چېگراسى نامسىز يەر شەرقى چېگراسىمۇ نامسىز يەر جەنۇبىي بولسا ھىندىستاندىكى گانگى دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقى بىلەن چېگرالىنىدۇپىپىئۇلىپپى سىرىسلار دۆلىتىنىڭ ئەتراپىنى ئوراپ تۇرىدىغان تاغلار توغرىسىدا مۇنداق دەپ يازىدۇ سىرىسلار دۆلىتىنىڭ تۆت تەرىپىنى

تاغلار ئوراپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭ ئېرىتىۋېتىلىشى ئىچىدە ئىككى چوڭ دەريا ئاقىدۇ. ئۇ دەريالارنىڭ بىرىنىسى ئۇيغۇرداس دەرياسى بولۇپ ئاۋۇشائىستان ۋە ئاسىران ئىچىدىن ئىبارەت ئىككى مەنبەدىن باشلىنىدۇ. دەريالارنىڭ ئىككىنچىسى باۋىس دەرياسى بولۇپ ئۇگاسيان ۋە ئوتتۇر كورخۇس ئىچىدىن ئىبارەت ئىككى مەنبەدىن باشلىنىدۇ. يۇقىرىدا ئىلغا ئېلىنغان ئىككى دەريانىڭ ئالدىنقىسى ئاقسۇ ياكى قەشقەر دەرياسى كېيىنكىسى ياركەنت زەرەپشان ياكى قارىقاش دەرياسىدىن باشقا دەريا ئەمەس.

پەتولىمى ئۇيغۇرداس دەرياسىنىڭ بويىدا ئۇيغۇرداس دۆلىتى بار دېگەن پەتولىمىنىڭ ئۇيغۇرداس دېگىنى دەل ئۇيغۇرلارنىڭ يۇنان تەلەپپۇزىدا يېزىلىدىغان خالاس. يۇنان تەلىپى مەرىسىلىخوسنى مىلادىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى باشقان. مەرىخنامە ئاتاقلىق كىتابىدا، شەرقتە سىرىسلەر ئېلى بار ئۇنىڭ تەرىپىنى ئېگىز تاغلار ئۇزاق تۇرۇپ تۇرىدۇ، بۇ تاغلار بىر تۇتاش سوزۇلۇپ تەبىئىي سۇسۇش شەكىلدە تۇرىدۇ. سىرىلىقلار شۇنىڭ ئىچىدە ياشايدۇ. ئۇلارنىڭ بىرى تەكشى كەڭئاشا دەپ ۋاي غەربتە سېسىيە بىلەن چېگرالىنىدۇ. شەرقىي يىلەن شەمەلىدىن ئىبارەت ئىككى تەرىپى چۆللۈك تاغلىرىنىڭ ئۈستى تەڭرى تاغلىرى بىلەن مەيلى تاغلىرى كۆزدە تۇتۇلسا كېرەك. يىل بويى قار بىلەن قاپلىنىپ تۇرىدۇ. جەنۇبىي چېگراسى ھىندى دەڭىزى دەرياسىنىڭ بىر ياكىدا. تاغلىرىنىڭ ھەممىسى ئېگىز يوللىرىنى ئېك قىلمايلىق تەڭرى بۇيرۇ كېلىدۇ. تاغلارنىڭ ئارىسى تۈزلەڭلىك ئىچىدە ئۇيغۇرداس دەپ ۋاينى دەرياسىدىن ئىبارەت ئىككى دەريا ئاتىدۇ. سىرىسلەر ئىچ ياشايدۇ. ھەربىي قورال ياراق تۇتمايدۇ. زادى تۇرۇش قىلمىدا. مۇلاھىم ياۋشا تۇرۇلدۇرۇپ پاراكەندە قىلمىدا. ئىغلىقى مۇندىل. ھاۋاسى ساپ ياكىز تامىدىنلا يۇلتۇز كۆپ بولمايدۇ. قاتتىق بوران قىلمايدۇ. ئورمانلىق ئىنتايىن كۆپ ئورمانلىق تامىغا ئاسماننى كۆرگىلى بولمايدۇ. مەرىسىلىخوس بىلەن مۇنداق دەپ بايانىدۇ. سىرىلىقلار ئاددى ساددا ياشاشقا تەلەپكەن. ئۇلار خالى جايىدا تۇلۇرۇپ كىتاب ئوقۇپ كۈن تۇتۇقۇشنى ياخشى كۆرىدۇ. كىشىلەر بىلەن بېرىش كېلىش قىلىش تېنىچ ياقتۇرمايدۇ. چەت ئەللىكلەر چېگرادىكى دەريادىن ئۆتۈپ تەرەپكە يېپەك ياكى باشقا مال تاغلىقى بارسا كۆزىنى بىلەن بىر يېرىگە يېقىشنى پەلسەپىنى توختىتىدۇ. كەلپەشمەندۇ ئۇلارنىڭ بىر ياكىلى مول باشقىلارغا ئېھتىياجى چۈشمەيدۇ. ئۇلارنىڭ بىر يەنە ئالىملىرىنىڭ خاتىرىلىمىدىكى كەلگۈرەن پاكىتلاردىن تۆھمەنى خۇلاسىنى قىغۇشنى مۇمكىن

مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى ۋاقىتتىن تارتىپ ياۋرۇپالىقلار بۇئان ۋە رىم تارىم ۋادىسىدىكى ئۇيغۇرلار ئېلىنى يىچەك ئىلى سىرىسلەر ئېلى دەپ ئاتىغان

يۇنان ۋە رىم ئالىملىرى تارىم ئورمانلىقىنىڭ تەبىئىي شارائىتى | تاغلىرى | دەريالىرى | ئورمانلىرى | چۆللىرى | ئېقىمى | ئۇنىڭغا چېگرالىنىدىغان دۆلەتلەر ھەققىدە ئاساسەن توغرا مەلۇمات بەرگەن |

يۇنان ۋە رىم ئالىملىرى نىڭ قەدىمكى چاغلىرىدىن تارتىپ ياۋرۇپا پۇقرالىرىنىڭ تارىم ئويمانلىقىدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ يىپەك ماللىرىنى ئىستىمال قىلغانلىقىنى كۈچلۈك پاكىتلار ئارقىلىق ئىسپات قىلىنىۋاتىدۇ ۋە تەبىئىيلىق جۈشەندۈرگەن.

يۇنان ۋە رىم ئالىملىرى تارىم ئويمانلىقىدا ياشىغان خەلقىنىڭ ئۇيغۇر تىلىدىكىكىنى ئۇلارنى ئۆز نامى بىلەن ئۇيغۇرداس ئاينىغاندىن تاشقىرى ئۇلارنىڭ ئىرقى جەھەتتىن قايسى ئىرققا مەنسۇپ تىلىدىكىنىمۇ ئىسپاتلاپ بەرگەن.

نەگەر سىرىس ئېلى دەپ ئاتالغان تارىم ئويمانلىقىدا يېپەكچىلىك سانائىتى نىڭ قەدىمكى چاغلاردىن تارتىپ ۱۱مىلادىدىن نەچچە ئەسىر بۇرۇن ۱۱ئەرەققى قىلمىغان بولسا ۱۱جاھاننىڭ مەر ۱۱مەر شەھرى ۱۱ دەپ ئاتالغان رىمىدىكى رۇما ئاق سۈڭەكلىرىنىڭ يۇقىرى سۈپەتلىك يېپەك ماللارغا بولغان ئېھتىياجىنى قامدىيالىمىغان بولاتتى ۱۱

ئۇيغۇرلارنىڭ قەدىمكى چاغلاردا يىپەك تۈۋىمىچىلىقىدا يۇقىرى سەۋىيىگە كۆتۈرۈلگەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان پاكىتلار ئاز ئەمەس ۱۱ يىپەك تۈۋىمىچىلىكى خەنزۇلار يىپەك تۈۋىمىچىلىقىدا ئۇيغۇرلارنىڭ تۈۋىمىچىلىقىنى ئارتۇقچىلىقىدىن ئۆتكەنلىكى بۇنىڭغا مىسال بولىدۇ ۱۲ يېقىنقى يىللاردا خەنجائىگە ھەرقايسى جايلاردىن ۱۳ ئەسىردە ئىپتىخار ئۆتكۈزۈلگەن يىپەك توقۇلمىسى قېزىۋېلىندى ۱۴ بۇنداق يىپەك توقۇلمىلارنىڭ ۱۵ ئىسپەننى كۆزگە كۆرۈنەرلىك ھەرقىيات بۇ ئىپتىخار ئۆز يوللۇق ئىمخانىلاردىن تاشقىرى يەنە قىياش گۈللۈك ئارقىغىدىن گۈل چىقىرىلگەن ئىمخانىلارمۇ مەيدانغا كەلگەن ۱۶ ئارقاۋىتى بۇ خىل گۈل چىقىرىش ئۇسۇلىنى خەن سۇلالىسى ۱۷۱۸-يىلىدا ۱۹-ئەسىردىن بىر نەچچە ئەسىر بۇرۇن شىنجاڭدىكى قېرىنداش مىللەتلەر يۇڭ توقۇمىچىلىق ھۈنرىدە قوللانغان ۲۰ ئوتتۇرا تۈزلەڭلىك رايونلىرى يىپەك توقۇمىچىلىقتا قوللانغان بۇ خىل توقۇش ئۇسۇلىنى ۲۱ ئىمخانىلارنىڭ ئارقىغىدىن گۈل چىقىرىش ئۇسۇلىنى ۲۲ شىنجاڭدىن ئۆتكەن بولسا كېرەك ۲۳ ۲۴ مانا بۇ پاكىت قەدىمكى چاغلاردا ئۇيغۇرلارنىڭ يىپەك توقۇمىچىلىقىغا بۇ يۇڭ توقۇمىچىلىقىدا بولسۇن يۇقىرى سەۋىيىگە كۆتۈرۈلگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ ۲۵

[illegible]

يۇقىرىدىكى باكتىرلاردىن چىقىرىلغان ئەڭ ئاساسلىق ۋە مۇھىم خۇلاسىە ئانالىزىش يېمەك مەلىكىسى رىۋايىتىدىكى مىلادىيەك ۱۱۱۱ يىلى جۇڭگودىن خوتەن خاينغا ياتلىق بولغان مەلىكىنىڭ يىلە قۇرۇتۇ ئۇرۇقىنى خوتەنگە ئېلىپ كېلىشىدىن بۇرۇن خوتەندە يېمەك تۇقۇمىچىلىق سانائىتى يوق ئىدى دېگەن بايان رىۋايەتنىڭ ئۈزۈل كېسىل رەت قىلىنىشى خالاس.

شۇنىمۇ ئېيتىش كېرەككى قەدىمكى چاغلاردا جۇڭگودىن باشقا دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمرانلىرىغا ياتلىق بولغان مەلىكىلەرنىڭ ئىسمىلىرى جۇڭگونىڭ تارىخى يىلنامىلىرىغا ئۇسپۇن خاتىرىغا ياتلىق بولغان جۇڭگو مەلىكىلىرىنىڭ ئىسمىلىرى جۇڭگو تارىخى يىلنامىلىرىغا يېزىلغان ۋە ئۇسۇكى مىلادىنىڭ ۋۋۋ ئىسىدە مەۋجۇت خاتىرىغا ياتلىق بولغان مەلىكىنىڭ ئىسمى جۇڭگونىڭ تارىخى يىلنامىلىرىدا يازىلغان.

تارىخىي پاكىتلارنىڭ راستلىقىغا ھۆرمەت قىلىنىدىغان بولسا تارىخىي پاكىتلار بويىچە نىسبەتلەنمىغان رىۋايەتنىڭ بالغانلىقى ئېىراپ قىلىنسا خوتەنگە يىلە قۇرۇىنىڭ ئۇرۇقىنى خوتەن خانىغا يالىنى بولغان جۇڭگو مەلىكىسى ئېىلپ كەلگەن دېگەن رىۋايەتنىڭ تامامەن بالغانلىقىنى ئېىراپ قىلماسلىققا ھېچقانداق بانا سەۋەب يوق ھوللارنىڭ ئاسىيا يىلەن ئارۇرۇيا بارىدىغان خەلقئارا قاتناش يولىغا

ھۆكۈمرانلىق قىلىشى جۇڭگو بىلەن غەرب ئەللىرى ئارىسىدىكى تۈرلۈك مۇناسىۋەتلەرنىڭ ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا توسقۇن بولغان شۇنىڭ ئۈچۈن شەرق بىلەن غەرب ئارىسىدىكى خەلقئارا قاتناش يولى جۇڭگوغا نىسبەتەن گام تاقىلىپ گام ئېچىلىپ ئۆزاتتى

مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى ۋە مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى ئىران ئەلچىلىرى جۇڭگوغا كەلگەن بولسا مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى جۇڭگو ئەلچىسى گەن يىڭ ۱۱۱۱ يۈنى بەنچاۋ ئەۋەتكەن ۱۱۱۱ ئىرانغا بارغان ۱۱۱۱ جۇڭگو بىلەن ئىران ئارىسىدا سودا مۇئامىلىسى توغرىسىدا بېتىم ئۈزۈلگەن ۱۱۱۱ تارىخى مەلۇماتلارغا ئاساسلانغاندا مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى رومالىق بىر سېھرىگەر دېڭىز يولى بىلەن ھىندىچىيىغا كېلىپ بېرما ئارقىلىق جۇڭگوغا كەلگەن ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى روما ئېمپىراتۇرى ماركۇس ئاۋرىل ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە ئېمپىراتۇر بولغان ۱۱۱۱ دېڭىز يولى ئارقىلىق جۇڭگوغا ئەلچى ئەۋەتكەن ۱۱۱۱ روما ئەلچىسى دېڭىزدىن ھىندىچىيىغا چىقىپ ۋېيتنام ئارقىلىق جۇڭگوغا كەلگەن ۱۱۱۱ ئەلچى جۇڭگو پادىشاھى خەن خۇئاندى ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە پادىشاھ بولغان ۱۱۱۱ غا يىل چىشى كەركە مۇڭگۇزى ياۋوت قاتارلىق سوۋغاتلارنى ئېلىپ كەلگەن ۱۱۱۱ يۇقىرىدىكى تارىخى پاكىتلارغا ئاساسلانغاندا ئىراننىڭ جۇڭگو بىلەن ئورناتقان دىپلوماتىك مۇناسىۋىتى رومانلىقلارنىڭ سىرىسلەر ئېلى بىلەن ۱۱۱۱ يىپەك ئېلى دەپ ئاتىغان ئۇيغۇرلار بىلەن ئورناتقان يىپەك سودىسى مۇناسىۋىتى ۱۱۱۱ بۇنداق مۇناسىۋەت مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇن ۱۱۱۱ كېيىن باشلانغان ۱۱۱۱ رومانلىقلارنىڭ جۇڭگو بىلەن ئورناتقان دىپلوماتىك مۇناسىۋىتى ۱۱۱۱ ئەگەر شۇنداق مۇناسىۋەت مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن باشلانغان بولسا ۱۱۱۱ رومانلىقلارنىڭ سىرىسلەر ئېلى بىلەن ئورناتقان يىپەك سودىسى مۇناسىۋىتىدىن تەخمىنەن ۱۱۱۱ يىل كېيىن باشلانغان ۱۱۱۱

بىلە قۇرۇتى ئۇرۇقىنىڭ ياۋرۇپاغا تارقىلىشى ۱۱۱۱ تەھرىر ۱۱۱۱

قەدىمكى رىم ئېمپىرىيىسى دەۋرىدە ۱۱۱۱ مىلادىدىن بۇرۇن ۋە كېيىن ۱۱۱۱ يىپەكتىن ئوقۇلغان كىمخاپ شاينى تاۋار دۇرۇنلارنىڭ ياۋرۇپاغا ۱۱۱۱ ئاساسەن رومالغا ۱۱۱۱ تارىم ئويمانلىقىدىكى يىپەك ئېلى ۱۱۱۱ سىرىسلەر ئېلى ۱۱۱۱ دىن بارغانلىقى ئاتالمىش ۱۱۱۱ يىپەك مەلىكىسى ۱۱۱۱ رىۋايىتىنىڭ يالغانلىقى توغرىسىدا سۆزلەپ ئۆتتۈم ۱۱۱۱ تۈرك خاقانلىقى دەۋرىدە ئىچكى ۋە تاشقى ۱۱۱۱ خەلقئارا ۱۱۱۱ سودا ئىشلىرى ئەھۋالىنىڭ ئاساسى مەشغۇلاتلىرىدىن بىرى ئىدى ۱۱۱۱ بولۇپمۇ بۇ دەۋردە خەلقئارا سودا ناھايىتى كەڭ مىقياسىدا قانات يايدان ئىدى ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى تۇرپان خانلىقى ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ نىڭ خانى كۈي ۋىتنامى غەربىي تۈرك خانلىقىنىڭ خاقانى تۇن يابغۇ خاقاننىڭ رۇقسىتىنى ئېلىپ جۇڭگودىن تاڭ سۇلالىسىنىڭ پادىشاھى لى پەن ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە پادىشاھ بولغان ۱۱۱۱ گە ئەۋەتكەن سوۋغا ۱۱۱۱ سالاملىرى ئىچىدە شەرقىي رومادىن كەلتۈرۈلگەن كۈچۈكلەر ۱۱۱۱ قارا تۈلكە مويىتىنى قاتارلىق تەرسىلەر بار ئىدى ۱۱۱۱ شۇنىڭغا قارىغاندا تۈركلەر روما بىلەن قىلغان سودىلىرىدا روماننىڭ تەسىللىك ئىشلىرىنىمۇ ئېلىپ كەلگەن ۱۱۱۱ تۈرك خاقانلىرى دەۋرىدىمۇ ۱۱۱۱ بۇرۇنقى چاغلارغا ئوخشاشلا ئاسىيادىن ياۋرۇپاغا ئېلىپ بېرىلىدىغان سودا ماللىرىدىن يىپەك رەختلەر دورا ۱۱۱۱ دەرەمكلەر زىيىمۇ ۱۱۱۱ زىننەت بۇيۇملىرى تېرىدىن ئىشلەنگەن ماللار ئاساسى سالماقنى ئىگىلەيتتى ۱۱۱۱

تۈركلەر يالغۇزلا ياۋرۇپا بىلەن سودا قىلىپ قالماستىن ۱۱۱۱ جۇڭگو بىلەنمۇ ناھايىتى كەڭ ھالدا سودا ئىشلىرىنى ئېلىپ بارغان ۱۱۱۱ تۈرك خانلىقى تەركىبىدىكى ئوتتۇرا ئاسىيانىڭ مۇھىم خانلىقلىرىدىن سەمەرقەنت خانلىقى بۇخارا خانلىقى قاتارلىق خانلىقلار مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە بولغان ۱۱۱۱ يىل ئىچىدە جۇڭگوغا توققۇز قېتىم سودا ئەلچىلىرى ئەۋەتكەن ۱۱۱۱ تۈرك خاقانلىقى تەركىبىگە كىرگەن خانلىقلار بېرىم مۇستەقىل ھالدا بولۇپ بەزى خەلقئارا مۇناسىۋەتلەردىكى چوڭ ئىشلارنى قىلىشتا تۈرك خاقانىنىڭ رۇخسىتىنى ئالاتتى ۱۱۱۱

يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك ۱۱۱۱ تۈركلەر بىلەن ئىران ساسانىلار سۇلالىسى ئارىسىدا بىرنەچچە قېتىم ئۇرۇشنىڭ يۈز بېرىشى خەلقئارا سودا يولىغا بولغان ھۆكۈمرانلىقنى تالىشىش ۋە خەلقئارا يىپەك سودىسىدىن كېلىدىغان پايدىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن بولغان بۇ كۆرەشتە شەرقىي روما بىلەن ئىختىپاقداشلىق مۇناسىۋىتىنى ئورناتقان تۈركلەر ئۈستۈن چىققان ۱۱۱۱

ھەر يىلى دېگۈدەك نەچچە تۈن مىليونلىغان رىم ئىملاسىغا سىرىسلەر ئېلىدىن يىپەك ماللارنى سېتىپ ئېلىشقا خېلىدىن بېرى چىقىدىكى ئوتتۇرا ئاسىيانىڭ مۇھىم ھۆكۈمرانلىرى ۱۱۱۱ ئېمپىراتۇرلىرى ۱۱۱۱ يىلىدىن يىپەك چىقىرىپ ئۆزلىرىنىڭ ئېھتىياجىغا لازىم بولىدىغان كىمخاپ شاينى تاۋار دورىدۇن قاتارلىق يىپەك ماللارنى ئۆزلىرى ئىشلەپچىقىرىش ئۈچۈن باش قاتۇرۇشقان ئىدى ۱۱۱۱

ئۇلارنىڭ بۇ ئارزۇ ۱۱۱۱ ئۈمىدلىرى تۈرك خانلىقى دەۋرىدە ئەمەلگە ئاشتى ۱۱۱۱ بۇ توغرىدا يۇنان ئالىملىرى مۇنداق مەلۇمات بېرىدۇ ۱۱۱۱ ئەسىرنىڭ ئاخىرىدا ياخشىغان يۇنان ئالىمى زوتاراس ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ تارىخنامە ۱۱۱۱ ناملىق ئەسىرىدە مۇنداق دەپ يازغان ئىدى ۱۱۱۱ بۇرۇن رومانلىقلار يىپەك ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلىنى بىلمەيتتى ۱۱۱۱ يىپەكنى پىلە قۇرۇتىنىڭ قۇسىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى ۱۱۱۱

۱۱۱۱ ئەسىرنىڭ ئاخىرىدا ياخشىغان يۇنان ئالىمى ئىخوخانۇس ئىسمى نامەلۇم بىر ئىرانلىقنىڭ پىلە قۇرۇش ئۇرۇقىنى قاچان ۱۱۱۱ ئەدىن قانداق ھىلە بىلەن ئوغۇرلۇقچە شەرقىي روما ئېمپىرىيىسىنىڭ ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ ئېمپىراتۇرى ئۇلۇغ پوستىئاننىڭ ۋاقتىدا ۱۱۱۱ مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە ئېمپىراتۇر بولغان ۱۱۱۱ شەرقىي رومالغا ئېلىپ بارغانلىقى ۋە شۇنىڭدىن كېيىن شەرقىي رومانلىقلار پىلە قۇرۇتىنى بېقىپ يىپەك ماللارنى ئىشلەپچىقىرىشنى يولغا قويغانلىقى توغرىسىدا مەلۇمات بېرىدۇ ۱۱۱۱ ئىتوفانىس مۇنداق دەپ يازىدۇ ۱۱۱۱ ئېمپىراتۇر پوستىئاننىڭ ۋاقتىدا ئىرانلىق مەلۇم بىر ئادەم شەرقىي رومالغا پىلە بېقىپ يىپەك ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلىنى ئۆگەنگەن ۱۱۱۱ ئۇنىڭدىن بۇرۇن شەرقىي رومانلىقلار پىلە بېقىشنى بىلمەيتتى ۱۱۱۱ ھىلىقى ئىسمى نامەلۇم ئىرانلىق سىرىسلەر ئېلىدە ۱۱۱۱ يىپەك ئېلىدە ۱۱۱۱ ئۇزۇن ئۇرغان ۱۱۱۱ ئۇ سىرىسلەر ئېلىدىن قايتىپ كېلىدىغان چاغدا پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى يول ماڭغاندا ئىچى كاۋاك ھاسىسىنىڭ ئىچىگە بوشۇرۇن جاپلاشتۇرغان ۱۱۱۱ ئاندىن كېيىن پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى ئاشۇنداق ئۇسىلىق بىلەن شەرقىي رومالغا ئېلىپ كەلگەن ۱۱۱۱ بۇ ئىرانلىق باھار كېلىش بىلەنلا پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى ئۈزمە يوپۇرمىغىنىڭ ئۈستىگە قويغان ۱۱۱۱ بىرنەچچە كۈندىن كېيىن پىلە قۇرۇش يوپۇرماقنى يەپ چوڭ بولۇپ بىر جۈپ قانات چىقارغان ۱۱۱۱ ئۇچىدىغان بولغان رومانلىقلار پىلە بېقىپ يىپەك چىقىرىشنى ئۆگەنگەندىن كېيىن پوستىئان تۈركلەرگە ۱۱۱۱ كۈتىستاننىڭ يولغا ۱۱۱۱ ئىستانبۇلغا كەلگەن تۈرك ئەلچىلىرىگە ئاپتور ۱۱۱۱ رومانلىقلارنىڭ پىلە بېقىپ يىپەك چىقىرىش ئۇسۇلىنى كۆرسەتكەندە تۈركلەر ھاڭ ۱۱۱۱ تاڭ قېلىپ چۈچۈك كەتكەن ۱۱۱۱

تۈركلەر بىلەن شەرقىي روما ئارىسىدىن سودىدا تۈركلەر ئارقىلىق شەرقىي رومالغا ئېلىپ بېرىلىدىغان ماللارنىڭ ئىچىدە ئاساسى سالماقنى يىپەك توقۇمىلىرى ئىگەللەيدىغانلىقى خوتەننى ئاساس قىلغان ئۇيغۇر يىپەكچىلىكىنىڭ ئەڭ قەدىمكى چاغلاردىن تارىپ دۇنياغا مەشھۇرلىقى پىلە قۇرۇش ئۇرۇقىنىڭ ۱۱۱۱ يىپەك مەلىكىسى ۱۱۱۱ توغرىسىدىكى رىۋايەت بويىچە مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىلى جۇڭگودىن خوتەنگە كەلتۈرۈلگەنلىكىنىڭ يالغانلىقى پىلە قۇرۇش ئۇرۇقىنىڭ سىرىسلەر ئېلى ۱۱۱۱ ئاساسەن خوتەن ۱۱۱۱ دىن شەرقىي رومالغا ئىسمى نامەلۇم بىر ئىرانلىق راھىپ تەرىپىدىن مىلادىيىنىڭ ۱۱۱۱ يىللىرى ئوغۇرلۇقچە ئېلىپ بېرىلغانلىقى توغرىسىدىكى پاكىتلارنى يۇقىرىدا بىر ۱۱۱۱ بىرلەپ سۆزلەپ ئۆتتۈم ۱۱۱۱ مېنىڭچە شۇ پاكىتلار يىتەرلىك بولسا كېرەك ۱۱۱۱

ئوتتۇرا ئاسىيا خەلقلىرى ئۆز تارىخىنىڭ ئۇزاق داۋام قىلغان قەدىمكى باسقۇچلىرىدا ئىران نەھمانلار سۇلالىسى مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ گىرىك باكتىرىيە پادىشاھلىقى مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ ياۋچىلار دۆلىتى بولغان توخارىستان مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ كوشات ئېمپىرىيىسى مىلادىدىن ۱۱۱۱ يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ ئاق ھون ئېمپىرىيىسى مىلادىنىڭ ۱۱۱۱ يىلىدىن ۱۱۱۱ يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ۱۱۱۱ قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ قەدىمكى چاغدىكى شانلىق مەدەنىيىتىنى بارىتىشىدا قاتناشقان بولسا تۈرك خانلىقى دەۋرىدىكى ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ناھايىتى يۈكسەك مەدەنىيەتنى ياراتقۇچىلار قاتارىدىن ئۈستۈن ئورۇن ئالغان ئىدى ۱۱۱۱